

پیوست شماره ۶۵: حکم امام خمینی (ره) به معظمه برای احراز اجتهاد قضات شورای عالی قضایی، مورخه ۵۹/۳/۲۰

بسمتعالی

جناب مستطاب حجج الاسلام والمسلمین آقای حاج شیخ حسینعلی منتظری دامتبرکاته جنابعالی برای احراز مقام اجتهاد قضاتی که خود داوطلب شده و یا دیگران آنها را برای عضویت در شورای عالی قضایی معرفی کرده‌اند به هرنحو صلاح می‌دانید اقدام نمایید. از خدای تعالی ادامه توفیقات آن جناب را خواستارم.

۲۶ رجب ۱۴۰۰ ۲۰ خرداد ۵۹

روح‌الله الموسوی الخمینی

به دنبال فرمان امام این اطلاعیه از طرف آیت‌الله العظمی منتظری صادر شد:

بسم‌الله‌الرحمن‌الرحیم

حضرات حجج اسلام و المسلمین آقایان حاج میرزا علی مشکینی، حاج شیخ حسین راستی کاشانی و حاج شیخ مسلم ملکوتی دامتبرکاتهم

پس از سلام، چون به مقتضای اصل ۱۵۸ قانون اساسی باید سفر قاضی مجتهد عادل برای شورای عالی قضایی به انتخاب قضات محترم کشور تعیین شود و بر حسب آئین نامه مصوبه شورای انقلاب تشخیص واجدین شرایط ذکر شده به رهبر انقلاب حضرت آیت‌الله العظمی امام خمینی مدظله محول شده و معظمه اجرای آن را به عهده اینجانب گذاشتند و من در اثر کسالت ممنوع از حضوری در جلسات می‌باشم، لذا از آقایان محترم تقاضا می‌کنم اجرای این مهم را بپذیرید. موجب تشکر است والسلام علیکم ورحمة‌الله و برکاته

۲۷ رجب ۱۴۰۰ ۲۱ خرداد ۵۹

حسینعلی منتظری

پیوست شماره ۶۶: تسند ساواک که نشان‌دهنده عنایت امام و مردم به معظمه می‌باشد.

گزارش خبر

خیلی محرمانه

۱ به ۳۱۲

۲ از ۲۱ هـ

۳ شماره گزارش ۱۳۰۸۲/۲۱ ن

۴ تاریخ گزارش ۵۷/۱۰/۱۳

۵ پیوست

۶ گیرنده خبر ۲۲ جهت استحضار

۷ منبع ۹۷۶۹

۸ منشا

۹ تاریخ وقوع اخیرا

۱۰ تاریخ رسیدن خبر به منبع ۵۷/۱۰/۱

۱۱ تاریخ رسیدن خبر به رهبر عملیات محل ۵۷/۱۰/۵

۱۲ ملاحظات حفاظتی

موضوع: حسینعلی منتظری

طی یک سال گذشته در بین طرفداران خمینی ضمن بحث و گفتگو درباره اینکه پس از خمینی چه کسی می‌تواند جانشین وی و راه او را دنبال نماید نام اشخاصی از جمله سید صادق روحانی، صدوقی یزدی، شیخ حسینعلی منتظری و آیت‌الله طالقانی بر سر زبانها بوده لیکن پس از آزادی منتظری و طالقانی و انتشار نامه‌هایی که خمینی به عنوان آنان نوشته روی این دونفر بیشتر بحث و اخیرا که منتظری بمسافرت خارج به منظور ملاقات با خمینی رفته این مسئله از یک طرف و از طرف دیگر ناراحتی سید صادق روحانی که چرا خمینی نامه‌ای به‌عنوان وی ننوشته موجب گردیده که نتیجه‌گیری شود که شخص منحصرا به فردی که جانشین خمینی خواهد شد منتظری می‌باشد به‌خصوص که پس از آزادی او و اقامت در حوزه علمیه قم درصدد پرداخت وجوهی به عنوان شهریه می‌باشد و چه بسا با کمک گرفتن از خمینی طرفداران او پس از مراجعت از فرانسه اقدام به پرداخت شهریه و ایجاد زمینه مساعدی برای گسترش فعالیت‌های خود با پیروی از راه خمینی برآید.

نظریه شنبه منتظری قبل از مسافرت به فرانسه پولهایی پرداخت نموده و اصولا چون ساکن حوزه علمیه است بهتر می‌تواند نظریات خمینی را پیاده نماید.

نظریه سه شنبه اخیرا آیت‌الله شریعتمداری و سایر آیات روی منتظری حساسیت و حتی از آزادی عملی که به وی داده شده اظهار نگرانی نمودند.

کیاوشی

آقای نهرایی به تعداد نترات تکثیر و ضمیمه پرونده‌های مربوطه نمایند.

امضا ۵۷/۱۰/۷

پیوست شماره ۶۷: مصوبه اجلاس فوق العاده مجلس خبرگان در آبان ماه ۱۳۶۴ (نقل از مشروح مذاکرات دوره اول مجلس خبرگان)

ماده واحد: حضرت آیت الله منتظری دام تبرکاته در حال حاضر مصداق منحصر به فرد قسمت اول از اصل ۱۰۷ قانون اساسی است و مورد پذیرش اکثریت قاطع مردم برای رهبری آینده می باشد و مجلس خبرگان این انتخاب را صائب می داند.

پیوست شماره ۶۸: نامه معظله به مجلس خبرگان رهبری خطاب به آیت الله مشکینی ریاست مجلس خبرگان تاریخ ۱۳۶۴/۶/۳۰

بسم الله الرحمن الرحيم

حضور محترم برادر ارجمند آیت الله مشکینی ریاست مجلس خبرگان دام تبرکاته پس از سلام و آرزوی موفقیت برای جنابعالی و اعضا محترم مجلس خبرگان دام تبرکاته بحق محمد و آله الطاهیرین، به عرض می رساند از قرار مسموع در جلسای که چند ماه قبل در رابطه با اصل ۱۰۷ قانون اساسی و تعیین شرایط و خصوصیات برای رهبر آینده تشکیل شده صحبت از حقیر فقیر سرایا تقصیر به میان آمده و تصمیم نهائی به جلسه آینده موکول شده است. اینجانب با ایمان و احترام نسبت به آقایان محترم و موقعیت خطیر و قانونی مجلس خبرگان تذکرا عرض می کنم که در شرائطی که بحمد الله و منته رهبر بزرگ اسلام و انقلاب حضرت امام خمینی مدظله العالی با سرخورداری کامل از نعمت صحت و سلامت و توفیقات الهی در رهبری انقلاب و کشور موفق و مشمول الطاف خاصه خدای منان و دعای خیر حضرت ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه) می باشند و با وجود شریف حضرات علما اعلام و مراجع تقلید دام تبرکاته در چنین شرائطی مطرح نمودن شخص مخلص شایسته و صلاح نبوده است. ما همه امید وافر داریم و در دعاهای خود از خدای منان پیوسته خواسته و می خواهیم که خداوند متعال تا ظهور حضرت ولی عصر ارواحنا سالفاً به رهبر بزرگ انقلاب طول عمر و سلامتی کامل عنایت فرماید تا دیگر نیازی به تعیین یا اعلام خبرگان معظم نباشد و انکهی تعیین شخص، آن هم من طلبه، یک نخواستار نسبت به معظله و حضرات آیات عظام تلقی می شود، و طول عمر و قصر عمر دست خداست و نباید ملاک قضاوت باشد. البته بحث کلی مانعی ندارد ولی بحث شخصی ظاهرا به مصلحت نیست والسلام علیکم جمیعا و رحمات الله و برکاته

حسینعلی منتظری

پیوست شماره ۶۹: نامه آیت الله مشکینی رئیس مجلس خبرگان رهبری در پاسخ به نامه معظله در جواب نامه مورخه ۱۳۶۴/۶/۳۰
۱۳۶۴/۷/۱

بسم الله الرحمن الرحيم

سماحه الاخ الکريم آیت الله المنتظری دام وجوده الشریف و طله النافع انشا الله پس از اهدا سلام و درخواست توفیق وافر و ذات الابعاد دربارہ آن جناب، با اختصار کلام بالنسبه الی ما ینبغی ان یقال فی المقام، خاطر شریف را به مطالب زیر معطوف می دارد، و قبلا روشن باشد مطالب معروضه نشأت یافته از اخلاص و محبت دیرینه است امید است گشای بی پرده و گاهی جسارت آمیز بودن مورد عفو باشد، اینکه مرقوم داشتاید مطرح نمودن شخص آن جناب در اجلاس اخیر خبرگان مصلحت نبوده البته این سخن با ملاحظه عظمت روح و صفای باطن جنابعالی امری مترقب است و لیس ظننا بک الا هكذا، لکن آن جناب بیش از دیگران از عظمت و خضر کار رهبری و لزوم حفظ حدود و سد نفوذ خطرات احتمالی آن اطلاع دارید، و می دانید اگر حادثای خدای نکرده رخ دهد کار کشور چگونه می شود با وجود دشمنان زخم خورده خارجی و آشپهای زیر خاکستر داخلی و روحانیهای ضد انقلاب و مرده عبید الفلوس آنها در شهرها و روستاها که امکان دارد آنها جنجالی برپا کنند و ناراضیهای بالذات و بالعرض را دور خود جمع نمایند و استانها را پر از آشوب کنند، و ایادی نفوذی قدرتها نیز سر و صدائی از کارخانهها و مدارس و غیره برپا نمایند و خرابانیدن چنین فتنمای مشکل باشد، علاوه اینکه در داخل حوزه های که تشریف دارید عده کثیری از ابوالهیایا کلها هستند که پیوسته با لبخند تمسخر آمیز به انقلاب و ولایت فقیه و مرجعیت رهبر و رهبری مرجع سخن از تخطئه می زنند و بیش از آن را جرئت ندارند که نسبی گویند و نمی کنند و لیس عدهم بقلیل و یوحی الیه اولیائهم و هم یوحون الی اولیائهم، اصف الی ذلک اختلاف نظر در نهادها از اهل مجلس گرفته تا ارتش، سپاه و باب فعلل و تفعلل و تا حال وحدت راهبری و نیروی معنوی آن مقام مقدس است که همه چیز را کنترل کرده و هر وقت احتمال بروز فتنمای را داده با بیان متکی به تقوا خاموش نموده و می نماید فیضرب بالحق علی الباطل فیدمغه فاذا هو زاهق، علاوه بر عدم رضایت کثیری از مردم از رفتار ادارات و قوه قضائیه غیره و علاوه بر در کمین بودن دشمن که با هر وسیله فرصت را عند اللزوم مغتنم می شمارد، بنده گاهی فکر می کنم در توجه قلوب ملت به رهبر انقلاب و عشق و محبت آنها و ارزش این امر و اثرات آن در حیل معضلات جامعه در رفع خطرات هنگام هجوم حوادث که با یک دستور مردم یکجا تکان می خورند و مهمترین مشکل به آسانی حل می شود و باز فکر می کنم آیا مردم اگر روزی این دل را از وی کنند به کجا خواهند برد، آیا جانشینی با آن سوابق ممتد و خاص دارد که این علاقهها به وی متوجه شود؟ و آیا خبرگان می توانند این امر پرارزش را که بمنزله رشته تسبیح است به شخصی متوجه نمایند تا انقلاب و حکومت اسلامی سالم بماند؟ این فکر برابم ناراحت کننده است و اما کلی صحبت کردن و اجلاس را با بیان شرائط و مطالب کلی گذراندن فلا یسمن و لایغنی من جوع، چه آنکه تعیین فرد در این مرحله اباحتش بیش از کلیات است، به ویژه اینکه شرائط کلی غالباً مورد توافق آرا است و مبحث محل اختلاف و جنجال آفرین تعیین مصادیق است که قانون اساسی می گوید: "خبرگان منتخب مردم درباره همه کسانی که صلاحیت مرجعیت و رهبری دارند بررسی و مشورت می کنند" (اصل ۱۰۷) آیا صلاح است خبرگان آن را بگذارند برای روزی که خود روز آشوب و جنجال است؟ و آیا در آن روز

زیانها و قلمهای فتنه‌جویان منتظرالولایها و سیاستمدارها ساکت می‌مانند و خبرگان را به حال خود می‌گذارند که انتخاب اصلح کنند؟ خاصه با ملاحظه حال برخی از اعضا محترم آنها که ترک اولی را جائز می‌دانند و لذا مطالب جلسه را که اکیدا توصیه بر عدم نشر آن شده بود حتی به خبرنگارها دادند و تحریف نیز فرمودند و اما قولکم دام ظلکم که فعلا مقام رهبری از نعمت سلامت برخوردارند بسلی الحمدلله علی هذه النعمه و نسل الله و امها، لکن می‌دانید این امیدها مانع از پیش بینی حوادث و انجسام و طوائف نیست و نباید باشد و ما خدا را می‌شناسیم که عند اقتضا الصلاح صلیه بالفه او هر امری را بخواهد محقق می‌سازد و لا یستشیر من احد، این همان خداست که اگر در اواخر عمر مبارک پیامبر اسلام یک هفتیا کمتر به آن حضرت مهلت می‌داد علی القاعده یا قطعاً مسیر اسلام و مسلمین غیر از این بود که فعلا هست، و لعل دنیای امروز هم مسلمانهای صحیح العقیده بودند، حال همان خدا اگر خواست ماها شب بخوابیم و فردا را طور دیگر ببینیم خبرگان باید چه کنند؟

و اما قولکم بیا وجود حضرات آیات عظام تعیین آن جناب توهین به مقام رهبری و آیات است فنقول لایسب بذلک فی الجملة زیرا مقدمه آن راقبلا عدلای از بزرگان در مصاحبهها و روزنامهها به جا آوردند و خود جنابعالی نیز با اعلام آمادگی عملی برای مرجعیت و رهبری و انجام برخی از مقدمات هر دو امر اقدام فرموده‌اید فلاضیر فیه و لاجرح، عمده مطلب در اینجا کیفیت معامله خبرگان با آنهاست و این خود معضله‌ای است بالاستقلال، خبرگان باید برای آن فکر کنند و محتمل آن است که تعجیل در تعیین فرد خاص به عنوان بیان مصداق لایشرط بود نه بشرط لا، و بعداً در این باره بحث خواهند کرد و در این مراحل اگر نظریاتی دارید ولو به نحو غیر مستقیم ارائه فرمائید.

و فی الجملة خبرگان جازم بودند که به هیچ وجه تاخیر امر صلاح نیست بلکه باید کار در نزد آنها روشن و مبرهن شود که عند اللزوم در تمام کشور از حلقوم همه یک صدا در آید باشد مترصدین کوره المیاه لاخذ الحیتان در مقابل عملی که در بلیله القدر باشد فرار گیرند و ضمناً معلوم شود که حضرتعالی نوشتناید^{۲۲} در چنین شرائطی مطرح نمودن شخص مخلص صلاح نبوده^{۲۳} اگر مراد آنکه به عنوان طرفاً احتمالی و تردید هم صلاح نبوده فلا یقبله الخبرگان منکم، و اگر مراد تعیین اصل ذلک الطرح ای تعیین در اختیار کسی نبوده، زیرا فردی به عنوان نطق قبل از دستور و یا بغیر ذلک مطرح می‌کند و نمی‌توان گفت نه و ضمناً در اینجا برخی از مطالب مجلس در خلال صحبتها عرض شد و لکن می‌دانم بیش از اینها به سمع مبارک رسیده است فلم اخالف ما عهدنا علیه.

در خاتمه چون کلام بدینجا کشید جسارتاً معروض می‌دارد نظر اغلب دوستان برای روز مبدا شمسائید، لکن با یک نگرانی خاص از ناحیه بیتو بعضی حواشی آن جناب که متأسفانه به قول آن مرحوم مراجع قبلی پس از مرجعیت گرفتار می‌شدند و شما قبل از آن، من در این باره لامتثال امرکم کلی می‌گویم پیوسته از دوستان صمیمی تان اظهار ناراحتی می‌شنوم حتی در مجلس نیز مطرح شد و بی‌سر و صدا گذشت، و قبلاً هم پس از سینار انمه جمعه برخی به حقیر می‌گفتند به حضورشان گفته شود و اینلن از دوستان مخلص آن جنابند و شما را برای اسلام می‌دانند و راضی نیستند شخصی که از آن عموم است در قبضه خصوص باشد. من به عقیده خود موقع را معتنم دیدم و گفتسم و بعد از این نیز خواهم گفت کائنا ما کان، من در عمر ۶۴ ساله‌ام از اصفهانی(ره) گرفته تا به بعد این گرفتاریها را درک کرده‌ام، و امید اینکه عرایض نزد خودتان باشد و اگر درست هم نباشد مانند برخی اباطیل که می‌شنوید بایگانی شود، و نیز معلوم شود که علاقه من به جنابعالی به واسطه قدمتو رسوخ با این مطالب کاسته نمی‌شود و توفیق‌تان را پیوسته خواستارم و السلام علیکم و رحمة الله و برکاته

۶۴/۷/۱ محبکم،

علی المشکینی

پیوست شماره ۷۰: پیوست شماره ۷۰. صورت جلسه خبرگان رهبری درباره قائم مقامی آیت الله العظمی منتظری، مورخه ۶۴/۴/۲۴

در جلسه مورخه ۶۴/۴/۲۶ فوریت طرح مذکور در ورقه تصویب گردید. سیدحسن طاهری

بسم الله الرحمن الرحيم

خبرگان امت به موجب تکلیف مصرح در مصوبه روز ۶۴/۴/۲۴ مجلس خبرگان و به عنوان مقدمه عقلیه لازم برای عمل به اصل ۱۰۷ قانون اساسی، قیمة عالیقدر و مجاهد حضرت آیت الله منتظری دام تبرکاته را به عنوان مصداق کامل قسمت دوم اصل مزبور تعیین می‌کنند.

پیوست شماره ۷۱: دستور العمل اجرایی ماده واحده در مورد رهبری آینده، مورخه ۶۴/۴/۲۵

بسمتعالی

هیات رئیسه محترم مجلس خبرگان

احتراماً جهت اجرای سریع و منظم ماده واحد مصوبه مورخ ۶۴/۴/۲۴ در مورد شناسایی رهبری آینسده، ماده واحده زیر در چند بند به صورت طرح و آئین نامه، پیشنهاد و تصویب فوری و اولویت آن تقاضا می‌گردد:

ماده واحد: ماده واحده مصوبه در مورد شناسایی رهبری آینه بر اساس بندهای زیر به بحث و بررسی گذاشته می‌شود:

- ۱ در اجرای ماده واحده مزبور کمیونی تحت عنوان کمیسیون ویژه مرکب از نفر تشکیل می‌گردد.
- ۲ خبرگان موظفند تا یکماه پس از تصویب این ماده واحده، اسامی کسانی که به نظرشان صلاحیت رهبری و مرجعیت آینه را دارا می‌باشند حتی الامکان یا استناد و توضیح به کمیسیون ویژه تقدیم نمایند.
- ۳ کمیسیون ویژه بعد از جمع آوری و وصول نظرات به طور مداوم، جلسات مشترک با هیات تحقیق تشکیل داده و حداکثر در مدت دو ماه در حضور پیشنهاد کنندگان بررسیهای لازم را به عمل می‌آورد.

- ۴ هیات رئیسه پس از وصول گزارش کمیسیون ویژه با ارسال گزارش مزبور به خبرگان آنان را به اجلاس فوق‌العاده دعوت می‌نماید.
- ۵ ادامه اجلاس فوق‌العاده تا خاتمه بحث مربوطه و تصمیم‌گیری خواهد بود.
- ۶ در جلسات اجلاس گزارش کمیسیون در مورد افراد به بحث گذاشته می‌شود.
- ۷ دربار هر فرد، با پیشنهاد حداکثر سه نفر مخالف و سه نفر موافق هر کدام حداکثر ۲۰ دقیقه بحث می‌کنند.
- ۸ مخیر کمیسیون در ابتدا جهت گزارش یک ساعت و نیم، و در هر مورد دفاع ۱۵ دقیقه فرصت خواهد داشت.
- ۹ اگر پیشنهادی را کمیسیون حذف کرده بود پیشنهاددهنده حق دارد در مدت ۳۰ دقیقه از پیشنهاد خود دفاع، و بعد از دفاع او یک نفر مخالف و یک نفر موافق به طوری که در بند ۷ گفته شد بحث می‌کنند.
- ۱۰ رای‌گیری در مورد افراد به صورت مخفی و برای تصویب حداقل رای سه چهارم تعداد خبرگان حاضر در جلسه لازم است.
- ۱۱ روال جلسه در غیر موارد مذکور در بندهای این ماده طبق آیین‌نامه داخلی عمل خواهد شد. به کمیسیون آیین‌نامه ارجاع گردید. سید حسن طاهری

پیوست شماره ۷۲: نامه آیت‌الله العظمی گلپایگانی به امام خمینی در مورد آیت‌الله العظمی شریعتمداری قم طهران

شماره ۱۳۴ ۱۲۸ ۱۱۵

طهران جماران، حضرت مستطاب آیت‌الله آقای خمینی دام تبرکاته

با ابلاغ سلام مزید توفیقات را مسئلت دارم.

آنچه بین حضرت‌تعالی و آیت‌الله شریعتمداری طاب‌تراه واقع شده، حکومت واقعی با خداوند متعال و ظاهر هم با تاریخ می‌باشد. امید است مصداق آیه کریمه "و نزعنا ما فی صدورهم من غل اخوانا علی سرر متقابلین" بشوید. فعلا که خبر تاسف انگیز رحلت ایشان منتشر شده است لازم دانستم ضمن ابراز نگرانی و تسلیت از جریان تجهیز که بدون تشییع و احترامات لازمه و تدفین مخفیانه در محل غیر مناسب واقع شده‌ایم تاسف شدید نمایم. انتظار دارم اکنون هم در حد ممکن اهانت‌هایی را که به ایشان و مقام مرجعیت شده شخصا تدارک فرمائید.

اعلا کلمه اسلام و مسلمین را از خداوند متعال مسئلت دارم، والسلام علیکم ورحمة‌الله وبرکاته

۲۴ رجب ۱۴۰۶

الگلپایگانی

پیوست شماره ۷۳: نامه آقای حاج سید احمد خمینی به معظله

بسمه تعالی

حضرت آیت‌الله آقای منتظری دام‌عمره

پس از عرض سلام، بارها مطالبی را که می‌خواهم خدمتان عرض کنم به افراد نزدیک شما گفتم ولی نتیجه‌ای نداده است.

۱ احساس می‌شود که می‌خواهند شما را با زور و فشار آیت‌الله سیاسیون مذهبی کنند این خطرناک است. شما از متین مردم جوشیده‌اید و صلاح نیست دست‌های خاص شما را از آن خود کنند و هرچه بخواهند بکنند و اگر دیدند از امام آبی گرم نمی‌شود بیایند با تعریف و تمجید شما را وادار کنند تا مسائلی را مطرح کنید که بعدا تکذیب نمایند و یا به این هم کفایت نکنند و از آنچه قبلا تکذیب کردید تعریف هم بنمایند.

۲ شما مطمئن باشید کسانی که می‌خواهند به وسیله رادیو تلویزیون و روزنامه امید امام و امت درست کنند در اشتباهند، این حرکات عکس‌العامل درست می‌کند که کرده است، نمی‌بینید چه صریح مردم به شما فحش می‌دهند. آیا واقعا شمائی که باید هدایت کننده قسمتی از امت مسلمان باشید با این روش می‌توانید باشید. شما را برای بعد از امام کار ندارند زیرا خود هستند، شما را برای زمان امام کار دارند که کاملاً دیده‌ایم. بارها گفتم شما بگوئید رادیو و تلویزیون وظیفه دارد شرعاً اسم من را از شعارها قطع کند ولی نگذاشتند بگوئید. اینکه عکس مرانی‌آورید کافی نیست، باید درود بر منتظری امید امت و امام بعد از آنکه اکبر خمینی رهبر حذف شود که اگر نشود چیزی نمی‌گذرد که سلام بر موسوی قهرمان امید مستضعفان رسم می‌شود و دیری نمی‌باید که صلوات بر مشکینی تو سر خود دینی و از این قبیل و همینطور کار به جانی کشیده می‌شود که تنها یک تصدیق نیم ساعت طول خواهد کشید و خمینی رهبر را هم از نفوذ سیاسی ساقط خواهد کرد، خود فکری کنید، لابد می‌دانید که من روی صحبت این را می‌گویم و روی عرض و مرض نیست.

۳ نمی‌دانم این دیگر چه رسمی شده است که هرکس با شما ملاقات کند باید رادیو بگوید، آخر شما که رهبر انقلاب نیستید، تنها این نوع کارها که به دست اطرافیان شما که متأسفانه مسائل اجتماعی را درست درک نمی‌کنند صورت می‌گیرد، این نیز خطرناک است زیرا اولاً علمای تحریک می‌کنند که کرده است. امروز یک مدرس در قم با شما خوب نیست چرا؟ امروز مراجع با شما خوب نیستند چرا؟ شما که به آنها بدی نکرده‌اید، آیا این درست بدین دلیل نیست که حرکتی کرده‌اند که آنان ناراحت شده‌اند، آیا همین که شما را بدون دلیل همیشه از رادیو مطرح می‌کنند خود دلیل این انعکاس نمی‌شود. آخر هرکس آمده است آنجا به نحوی او را رنجانده‌اند. آیا افرادی که امروز به عنوان اطرافیان شما در آنجا هستند درک مسائل سیاسی برایشان از اصعب امور نیست، سریعاً فکری بنمایند که از این بهتر نشود.

۴ شما در تمام مسائل سیاسی دخالت می‌کنید، چرا؟ چه اشکالی دارد که شما یک سال در مسائل سیاسی دخالت نکنید و یا در

حدی که درشان شمامت. یادتان نرفته است که از شما هر موقع که امام پیامی داشت پیامی می گرفتند مثلا برای عید، برای پیروزی انقلاب، که بعدا من گفتم و شما هم قبول کردید. امروز هم من می گویم شما را دارند ضایع می کنند، این نشد که شما تفسیر بگویند، نهج البلاغه بگویند، نماز جمعوا یک مرتبه خلاصه اش کنند و بگویند، یک مرتبه همش را بگویند، یک مرتبه در رادیو و یک مرتبه در تلویزیون، با کمال تأسف گاهی هم سطح مطلب پائین است و مسرّب ناراحتی، مگر اطرافیان شما فکر می کنند (به قول آقای شریعتی) که شما کمبود اطلاعیه دارید

۵. مساله دیگر قضیه دفتر آیت الله منتظری است که دیگر این تماشایی است، آخر شما دفتر می خواهید چه کنید، اگر مطلبی دارید خودفرمائید و اگر مطلبی است که باید غیر بگوید خود آن شخص از قول شما بگوید، همه می گویند این دفتر یک تقلید باطل از دفتر امام است. مطلب زیاد دارم ولی نمی شود همه را گفت، فقط خود می دانید که به زور نمی شود رهبر شد و به زور نمی شود مرجع شد، شما که هرگز دنبال این امور نبوده اید، سعی کنید جلوی فعالیت های غلط دسته دیگری که از بزرگ کردن شما می خواهند به نفع خود استفاده کنند را بگیرید و این تنهادر این خلاصه می شود که اعلام کنید حرام است کسی این گونه اعمال را انجام دهد و یا راضی نیستم و یا به رادیو تلویزیون دستور دهید قطع کنند، البته باید علنا بگویند تا اثر خوری داشته باشد.

امید وارم نگویند این هم نقشه است.

باز دیگر از شما خواهش می کنم که جلو این جریان که می خواهد از شما سر استفاده کند را بگیرد. اینها دارند از نام شما استفاده می کنند، ولو این به ضرر شما باشد. این کار نوع تحلیل گروههایی است که باید به یک مقام آویزان شوند و الا نمی توانند روی پای خودشان بایستند. قربان شما

احمد خمینی

پیوست شماره ۷۴: ارجاع حل مشکل موسسه خیریه مرحوم همدانیان از طرف امام خمینی به معظله
تاریخ ۱۳۶۴/۸/۱۸

بسم الله الرحمن الرحيم

محضر مبارک رهبر بزرگ انقلاب آیت الله العظمی امام خمینی مدظله العالی
پس از سلام، راجع به موسسه خیریه مرحوم همدانیان که حضرتعالی رسیدگی و نظارت آن را به حقیر احاله فرموده بودید. روند کار این است که مرحوم حسین همدانیان در ۱۳۴۴/۳/۲۴ اساسنامه ای را با اختیار خود تنظیم کرده که مصرف را اصفهان و اختیار مال رادر زمان حیات با خودش قرار داده سپس در ۵۳/۳/۳۰ در اصفهان به بهانه ای بازداشت و چون مال او زیاد بوده و اولاد نداشته دستگاه به مال او طمع می کنند. بالاخره او در ۵۴/۲/۸ در بیمارستان خورشید اصفهان درحالی که هنوز بازداشت بوده مسئول ثبت اصفهان را طلب می کند و اساسنامه دیگری را تنظیم و به ثبت می رساند که ضمنا حاوی اهداف خودش بوده و قهرا دستگاه را قانع نمی کند. بعدا در ۵۵/۱۱/۳۰ در کرج باتوافق نمایندگان سازمان شاهنشاهی اساسنامه سومی تنظیم می شود که اسما موسسه را به سازمان مذکور وابسته می سازد ولی چون بازحاوی اهداف خودش بوده دستگاه مافوق را قانع نمی کند و به ثبت نمی رسد و بالاخره با اعمال فشار دستگاه بدون اطلاع و رضایت موسس به استناد ماده ۱۱ اساسنامه ۵۴ که ثبت شده، هیئت امنا را تغییر می دهند و اموال او را صددرصد در اختیار سازمان قرار می دهند او هم تعقیب می کند و صدایش به جایی نمی رسد.

اینجانب پس از مطالعه اساسنامه های مختلف و اطلاع از اهداف موسس و پس از مذاکره و استفسار از مسئول ثبت آن زمان که اتفاقا موردشناخت سابق و مورد اعتماد اینجانب می باشد و فعلا بازنشسته است و پس از مذاکره حضوری با خواهر همدانیان و نماینده برادرش که فراری است و شرعا وارث او می باشند و کتابا هم از حضرتعالی تقاضا کرده اند امر موسسه را به حقیر محول فرمایید چنین تشخیص می دهم که رعایت قانون ثبت رسمی و اهداف موسس و رضایت وارث (که شبیه اکراه در اساسنامه ها و انتقال مال به آنان قوی است) و پیشگیری از تغییرات یا تصرفات ناروا و بالاخره رعایت احتیاط من جمیع الجهات ایجاب می کند که اساسنامه ثبت شده رسمی در ۱۳۵۴/۲/۸ که موسس می گفته اگر به آن عمل شود مورد رضایت من است (و طبق اسناد موجود در پرونده حتی بعد از اساسنامه کرج، در مقام عمل به آن تکیه داشته) مورد عمل قرار گیرد. در این اساسنامه مصرف اصفهان است و هیئت امنا عبارت است از پنج مقام و دو شخص:

۱ رئیس دیوان عالی کشور

۲ استاندار اصفهان

۳ مدیر بانک ملی ایران

۴ رئیس دانشگاه اصفهان

۵ رئیس دادگستری اصفهان و دونفر شخص که فعلا نیستند و سه مقام اول اتفاقا در اساسنامه کرج هم ذکر شده اند و چون دو شخص وجود ندارند مطابق ماده ۱۰ اساسنامه پنج مقام دونفر را انتخاب کنند.

فقط چیزی که لازم است اضافه شود این است که در ماده ۱۱ که اختیارات هیئت امنا ذکر شده گفته شده که: "اختیار انحلال موسسه و تغییر نحوه مصرف را ندارند باید اضافه شود که: "اختیار تغییر پنج مقام هیئت امنا را نیز ندارند" تا پیشگیری های لازمه انجام شده باشد و ضمنا چون بسیاری از رقبات موسسه تصرف شده، هیئت امنا با نفوذ خود باید رقبات از دست رفته را برگردانند تا رضایت موسس و وارث و رضایت خدا حاصل گردد. این است نظر و تشخیص مخلص. اجرا و تنفیذ آن بسته به امر مبارک است. والسلام علیکم.

حسینعلی منتظری

بسمه تعالی

با تشکر از زحمات مرحوم حجت الاسلام والمسلمین آقای خادمی رحمة الله علیه و با تشکر از کلیه حضرات آقایان که با تصویب اینجانب موسسه همدانیان را اداره نمودند و در این راه کوشش نموده و امسال را حفظ نمودند و در این امر خیر به اسلام خدمت کردند اکنون که پس از بررسی طولانی مفساد وصیت نامه و وقف نامه مشخص شده است لازم است به همان نحو که در ورقه مرقوم شده است عمل شود و السلام علیکم.

۲۱ آبان ۶۴ ۲۸ صفر ۱۴۰۶
روح الله الموسوی الخمینی

پیوست شماره ۷۵: ارجاع حل مشکل تعزیرات توسط امام خمینی به معظمه در پاسخ پرسش فقهای شورای نگهبان مورخه ۶۵/۷/۷
بسمتعالی

محضر مبارک حضرت آیت الله منتظری دام ظلها العالی

با عرض سلام، در مورد حل مشکل تعزیرات که موضوع از طرف حضرت امام مدظلها العالی به حضرتعالی ارجاع شده بود چنانکه حضورا نیز به عرض رسید جملهای که مرقوم فرموده بودید راهگشا نبود، چون اشکال عمده این بود که بر حسب نظر حضرت امام تعیین تعزیرات در تخلف از احکام سلطانیه باید از طرف حاکم یا وکیل او باشد و چون باید قضیه رنگ قانون داشته باشد حتماً باید از کانال مجلس و شورای نگهبان بگذرد و با سوابقی که در جریان آن قرار گرفتید در عمل کنار دچار مشکل شد و امام بزرگوار تعیین تکلیف را به جنابعالی ارجاع فرمودند اما در آن مرقومه راه حلی ارائه نشده بود، لذا مقتضی است با توجه به همه جوانب کار که هم اشکال شرعی رفع شود و هم مجلس و شورای نگهبان بتوانند وظیفهشان را ایفا کنند، نظر صریح و روشن خود را اعلام فرمایید، با تشکر.

از طرف فقهای شورای نگهبان احمد جنتی

باسمتعالی

پس از سلام، هر چند تعیین مقدار تعزیر و مراتب آن شرعاً به نظر حاکم محول شده است ولی آقایان محترم توجه دارید که اکثر احکام فعلی واجد شرایط قضا و حکم نیستند و به علاوه بی تجربه و ناهماهنگ می باشند، و از طرفی تعطیل امور قضائی و تعزیرات موجب تضییع حقوق و هرج و مرج و بسبب اختلال نظام می شود، بنابراین لازم است بهترین و کم ضررترین راه انتخاب شود بدین طریق که کمیسیون قضائی مجلس شورا قوانین و مقرراتی را متناسب با جرمها با رعایت شرائط و امکانات خاضعی و دفعات و مراتب جرم و مراتب تادیب از وعظ و توبیخ و تهدید و درجات تعزیر تنظیم نمایند و به تصویب مجلس شورا برسانند، و حضرات آقایان محترم اعضا شورای نگهبان صحت و عدم مخالفت آنها را با موازین شرعی و قانون اساسی از هر جهت غیر از جهت محول بودن به نظر حاکم بررسی و تایید نمایند، و در نتیجه به مقدار زیاد احکام صادره هماهنگ و جلو بسیاری از اشتباهات گرفته می شود، و در حقیقت آقایان حاکم، و قضات محاکم مجری می باشند و السلام علیکم و شکر الله سعیم.

۶۵/۷/۷

حسینعلی منتظری

پیوست شماره ۷۶: ارجاع حکم مفسد فی الارض به نظر معظمه، مورخه ۶۶/۵/۹

حضرت آیت الله العظمی امام خمینی دام عزه

اعدام شخص مفسد که در نظر مبارک مورد احتیاط است به نظر آیت الله منتظری جایز است، و این مساله در محاکم قضایی مورد احتیاج است. اگر اجازه می فرمایید در مراجع قضایی طبق نظر ایشان عمل شود. ادام الله عمرکم الشریفه

عبدالکریم موسوی اردبیلی

بسمتعالی

مجازید طبق نظر شریف ایشان عمل نمائید.

۶۶/۵/۹

روح الله الموسوی الخمینی

پیوست شماره ۷۷: ارجاع پاسخگویی به برخی از مسائل قضایی در زمان جنگ توسط امام خمینی به معظمه، مورخه ۶۵/۲/۱۱
بسمتعالی

محضر مقدس حضرت امام مدظله

برای حل مشکل جبهه موافقت فرمایید که:

۱- سازمان قضائی نیروهای مسلح موظف است در زمان جنگ به جرائم در رابطه با جنگ از قبیل تسوخته، جاساسوسی، خیانت، کارشکنی، تمرد و آنچه لظمه برای جنگ و امنیت کشور داشته باشد طبق ضوابط شرعی و بدون رعایت تشریفات قانونی و آئین دادرسی رسیدگی نموده حکم قطعی صادر نماید.

۲- شورای عالی قضایی موظف است در زمان جنگ در مراکزی که شورایی دفاع پیشنهاد می نماید دادگاه زمان جنگ تشکیل دهد، دادرسی در این دادگاه یک مرحله ای و بدون تشریفات آئین دادرسی و مجازات بر طبق موازین شرعی و قوانین خواهد بود.

بسمتعالی

خدمت حضرت آیتالله العظمی آقای منتظری دامتبرکاته
حضرت امام مدظله فرمودند که به سئوالات بالا حضرتعالی جواب فرمایید.

۶۵/۲/۱۱

احمد خمینی

بسمتعالی

شورای عالی قضائی دستور لازم را نسبت به دو فقره بالا صادر نمایند مع رعایه الاحتیاط فی انتخاب الافراد.

حسینعلی منتظری

پیوست شماره ۷۸: ارجاع تصمیم گیری درباره برخی از مسائل قضایی اجرایی توسط امام خمینی به معظمله به دنبال استیصال وزیر کشور وقت، مورخه ۱۳۶۵/۲/۲

بسمتعالی

محضر مبارک رهبر عظیم الشان انقلاب اسلامی حضرت آیتالله العظمی امام خمینی دام ظللعالی با سلام و تحیات، با توجه به عنایت خاصی که در مورد عدم تضعیف قوه مجریه و حفظ حیثیت مسئولان آن دارید و با توجه به مشکلاتی که برخوردهای قوه قضائیه با مسئولان اجرایی نموده، مواردی خدمتستان پیشنهاد می گردد در صورتی که صلاح بدانید جهت اجرا به شورای محترم عالی قضائی توصیه و امر فرمایید:

۱ با توجه به حساسیت نقش معاونین استاندار و به شداران و شهرداران مراکز استانها احضار آنها در دادگاه محل خدمت عواقب سونی به بار می آورد و آنها را از ادامه خدمت باز می دارد، پیشنهاد می شود نامبردگان مانند فرمانداران و استانداران احضار آنها توسط دادسرای عمومی تهران انجام گیرد.

۲ با توجه به نقش مهم استانداران که طبق قانون مسئول امنیت استان هستند، اطلاعات خواسته شده در مورد پروندههای مطروحه در دادسراها در اختیار آنان قرار گیرد و جلب و یا احضار مسئولان اجرایی استان با در جریان قراردادن و هماهنگی آنان صورت گیرد.

۳ موارد مطروحه در دادگاه که مربوط به مسئولان اجرایی است حتی الامکان به طریقی غیر از جلب و احضار حل و فصل نمایند، و در صورت احضار، کسانی متصدی پرونده باشند که در جریان مسئولیتها و وظائف اجرایی باشند مثلاً شخص دادستان محترم عمومی تهران تا از احضار بیجا و یا سوء تفاهات جلوگیری شود.
با آرزوی طول عمر و توفیق برای جنابعالی و پیروزی نهائی رزمندگان.

سید علی اکبر محتشمی، وزیر کشور

بسمتعالی

جناب حجه الاسلام آقای محتشمی وزیر محترم کشور، حضرت امام فرمودند جنابعالی با آقای نخست وزیر ریاست محترم دیوانعالی کشور و آقای دادستان کل کشور جلسهای در خدمت حضرت آیتالله العظمی منتظری تشکیل داده و به آنچه در این جلسه رسیدید مورد قبول حضرت امام مدظلهعالی است.

احمد خمینی

پیوست شماره ۷۹: پیشنهاد تعیین اعضای شورای مدیریت حوزه علمیه قم توسط حضرت آیتالله العظمی منتظری به حضرت امام خمینی و تأیید معظمله، مورخه ۵۹/۱۲/۵

بسمتعالی

محضر مقدس آیتالله العظمی امام خمینی مدظلعالی پس از سلام، همانگونه که خاطر شریف مستحضر است مدتی پیش حضوراً مسائل مربوط به حوزه علمیه قم و لزوم ایجاد نظم و رسیدگی به اوضاع درسی و اخلاقی و جریانات داخلی آن به عرض حضرتعالی رسید، و رهنمودهایی فرمودید و بنا شد برای انجام این مسئولیت شورائی از فضلا مدرسین حوزه علمیه قم تشکیل شود. بر حسب نظر حضرتعالی و مشورت و نظر خواهی از حضرت آیتالله العظمی آقای گلپایگانی شورائی مرکب از آقایان حجج اسلام: راستی، کریمی، طاهر شمس دوزدوزانی، صابری و افتخاری دامتافاضاتهم تشکیل شد و قدمهای موثری تا حال برداشتماند، چنانچه رهنمودهای جدیدی دارید مرقوم فرمایید. ادام الله ظلمکم الشریف.

حسینعلی منتظری

بسمتعالی

شورای مزبور کارهایی را که می خواهند انجام دهند پس از نظر خواهی در امور مهمه از حضرت آیتالله گلپایگانی دامتبرکات معانعی ندارد، انشا الله موفق باشید.

۱۴۰۱/۲/۲۲

روح الله الموسوی الخمینی

پیوست شماره ۸۰: نامه معظمله به آقای نجفی وزیر علوم و آموزش عالی برای اختصاص دادن محل مرکز مطالعات مدیریت سابق به دانشگاه امام صادق (ع)

تاریخ ۱۳۶۰/۱۰/۸

بسمه تعالی

جناب مستطاب آقای نجفی وزیر محترم علوم و آموزش عالی دامتوفیق
 پس از سلام، همان گونه که مطلعید مدتی پیش در محلی واقع در خیابان ولی عصر (عج) جامعه الامام الصادق (ع) پایه گذاری شد، ولی با توجه به اهداف عالی آن و نیاز به محلی وسیع دوستان مطبلع دانشگاهی محل مرکز مطالعات مدیریت سابق واقع در بزرگراه چمران را پیشنهاد کردند که مورد قبول هیات امنای و مدیره جامعه واقع گردید، از این رو مقتضی است جنابعالی که خود علاقه مند به نشر فرهنگ اصیل اسلامی می باشید مرکز مزبور را برای این هدف در اختیار حضرت حججه الاسلام والمسلمین آقای حاج شیخ محمدرضا مهنوی کنی دامتافاضاته کسریرستی جامعه را قبول فرموده اند یا نماینده اعزامی ایشان قرار دهید. توفیق جنابعالی را در حفظ دستاوردهای انقلاب اسلامی از خدای بزرگ مسالت می نمایم والسلام علیکم.

حسینعلی منتظری

پیوست شماره ۸۱: نوشته معظمه در مورد واگذاری اموال موقوفه مرحوم تولیت به جامعه الامام الصادق (ع)
 ۱۳۶۶/۱۱/۱۳

بسمه تعالی

محضر مبارک قائم مقام رهبری کبیر انقلاب اسلامی ایران حضرت آیت الله العظمی جناب آقای منتظری دام ظلعالی
 احتراماً به عرض می رساند همانگونه که استحضار دارند مرحوم حاج سید ابوالفضل تولیت که پیوسته سعی در انجام امور خیر داشت، به تاسیس شرکت عام المنفعه ای با سهام بی نام اقدام نمود تا بدین وسیله بتواند به علت خفقان دوران گذشته اهدافش را که بیشتر جنبه علمی و تحقیقاتی اسلامی به ویژه مذهب تشیع دارد دنبال نماید.
 با توجه به سند رسمی شماره ۲۳۵۰۱ مورخه ۵۴/۴/۱۱ (اقرار نامه مرحوم تولیت) که حکایت از تسلسل کلیه وجوه مذکور و سهام شرکت عام المنفعه ظاهر قم و سایر شرکتها به اینجانبه می نماید، اینجانب قلباً تمایل داشته و دارم که این اموال نیز جهت نیل به اهداف خیر خواهانه آن مرحوم به مصرف برسد، به همین دلیل کلیه سهام و اموال مذکور را در اختیار موسسه غیر انتفاعی بنیاد اسلامی ضاهر قرار دادم و در تایید عرض فوق مشروحاً نوشته شد که جناب آقای هاشمی رفسنجانی نیز در هامش آن وقیبت اموال را اعلام و تایید نموده اند که صیغه وقیبت آن را خود ایشان جاری ساخته اند (که فتوایی آن به ضمیمه تقدیم می شود).

اکثراً با استجازه از محضر مبارک، کلیه حقوق عینی و فرضیه خود را که در سند شماره ۲۳۵۰۱ منعکس است (به استثناء اثاث البیت و مخارجی که تاکنون و بعد از این برای وصول وجه خارج ضروری است و برداشت مخارج متعارف زندگی) حضور محترم تقدیم و تفویض می نمایم تا در صورت اقتضا مقسم فرماید برای پیشرفت اهداف علمی و تحقیقاتی به یکی از دانشگاههای اسلامی اختصاص داده شود. والسلام علیکم ورحمته و برکاته

با تقدیم احترام امضا

باسمه تعالی

پس از سلام، بر حسب تقاضای شما و سایر آقایان هیات امنای، مقتضی است سهام و اموال مذکور را تحویل جامعه الامام الصادق بدهید و آقایان هیات امنای جامعه الامام الصادق احتیاطاً اموال آن مرحوم را تخمیس کنند و بقیه را در مصارف مورد نظر آن مرحوم صرف نمایند و جناب مستطاب آیت الله مهنوی کنی مقدمات تحویل گرفتن اموال و سهام مذکور را فراهم خواهند کرد. انشا الله موفق باشید.

۶۶/۱۱/۱۴

حسینعلی منتظری

پیوست شماره ۸۲: نامه معظمه به آقای هاشمی رفسنجانی در مورد اموال مرحوم تولیت، مورخه ۱۳۶۶/۶/۲۳

بسمه تعالی

جناب مستطاب حججه الاسلام والمسلمین آقای هاشمی رفسنجانی دامتافاضاته
 پس از سلام و تحیت و آرزوی سلامتی و موفقیت برای شما، اخیراً قسمتهایی از کتاب شرح خاطرات جنابعالی را مطالعه کردم، هرچند نوشتن خاطرات توسط مبارزین و مجاهدین در راه تحقق انقلاب شکوهمند اسلامی همچون جنابعالی بسیار ارزشمند خواهد بود و به همین دلیل هرچه دقت بیشتر و غور و بررسی در زوایا و جزئیات کاملتر باشد ارزش چنین اثری فراوانتر و در آینده استناد به آن راحتتر خواهد شد، ولی بجاست در مواردی که به دیگران ارتباط پیدا می کند به حافظه خود قناعت نکنید بلکه حتی الامکان از آنان استفسار شود. از باب مثال در صفحه ۲۸۵ جلد اول کتاب خاطرات جنابعالی در مورد اموال مرحوم تولیت چنین آمده است:

”با این مقدمات زمینه دخالت آقای منتظری پیش آمد که ایشان حکم کردند که اموال تولیت تخمیس شود. خمس آن را خود ایشان برداشت و بقیه به جامعه الامام الصادق که ایشان هم از اعضای تصمیم گیرنده آن بودند واگذار شد که فعلاً در اختیار دانشگاه امام صادق است. لازم به توضیح است که مدتی پس از فوت مرحوم تولیت همسر ایشان به اتفاق اعضای شرکت طاهر در اثر نظرات مختلفی که داشتند به اتفاق جناب آقای خانیان یکی از امنای جامعه الامام الصادق نزد اینجانب آمدند و اظهار نمودند که اموال به جامعه الامام صادق منتقل شود و در این امر مصر هم بودند، و من صحبت هایی کردم و از آن جمله اینکه لازم است اموال آن مرحوم تخمیس شود و دیگر اینکه لااقل ۱۵-۱۰ مدرسه در قلم محل اموال او ساخته شود چون آن مرحوم به کارهای فرهنگی در قم نظر

۴۶۵

داشتند که البته هیچکدام از این دو پیشنهاد عملی نشد و برخلاف آنچه که نوشتاید هیچگاه خمس آن را من برداشتم، امثال ایشان باغات بود و پولهای ثابت در بانک لندن، از کدام آنها من خمس برداشتم؟ مقتضی است در مجلدات آینده و یا به هر نحو دیگر تصحیح و جبران نمایید. در ضمن پروندههای ساواک قم در اول انقلاب همه در اختیار من بود که با تلفن آقای ری شهری من همه را در اختیار اطلاعات قرار دادم در صورتی که ممکن بود فتوکی پرونده خودم را بردارم، فعلا چنانچه ترتیبی دهید که فتوکی اسناد پرونده اینجانب را در اختیار من قرار دهند موجب مزید امتنان خواهد بود، تصدیق می کنید که این امر حق مشروعی است برای مثل اینجانب. والسلام علیکم ورحمته و برکاته

قم، ۱۳۷۶/۶/۲۳

حسینعلی منتظری

پیوست شماره ۸۳: نامه هیات امنای مرکز جهانی علوم اسلامی و نوشته معظمله

بسم الله الرحمن الرحيم

شورای سرپرستی طلاب غیر ایرانی حوزه علمیه قم حضرت آیتالله منتظری دام تبرکاته پس از اهدا سلام، با توجه به گستردگی فعالیتهای مرکز جهانی علوم اسلامی و ارتباط تنگاتنگ آن با وزارتخانههای مختلف، مشکلات و نیازهای مادی و معنوی آن مرکز در جلسات هیات امنای مورد بحث قرار گرفت و ضرورت اختیار داشتن هیات امنای در اخذ تصمیمات لازم حسب مورد و در راستای پیشرفت مرکز مورد بحث و نظر قرار گرفت. مقتضی است نظراتان را در این مورد مرقوم دارید. والسلام علیکم ورحمته و برکاته

هیات امنای مرکز جهانی علوم اسلامی

۶۹/۵/۲۱ علی مشکینی

بسمه تعالی

پس از سلام و تحیت، آنچه اکثریت هیات امنای مرکز مذکور به مصلحت آن تشخیص دهند با حفظ استقلال و موقعیت آن مورد تایید اینجانب می باشد. والسلام علیکم.

۶۹/۵/۲۵

حسینعلی منتظری

پیوست شماره ۸۴: نامه حجج الاسلام آقای دکتر احمدی به امام خمینی درباره بخش تربیت مدرس مدرسه دارالشفای و پاسخ ایشان

شماره ۳۲۴

تاریخ ۶۸/۲/۱۳

بسمه تعالی

محضر مبارک رهبر کبیر انقلاب حضرت آیتالله العظمی امام خمینی جعلتغدها با تقدیم شایسته ترین تحیت، به استحضار خاطر شریف می رساند که با توجه به ضرورت تدریس معارف دینی در دانشگاهها و نارسائیهای کنونی از سال گذشته قریب نود نفر از طلاب حوزه علمیه قم که دو سال درس خارج خوانده اند گزینش شدند تا با گذراندن برنامه مخصوص پس از سه سال به تدریس دروس معارف دینی در دانشگاهها بپردازند، و هم اکنون قریب یک سال تحصیلی از این برنامه را در مدرسه دارالشفای قم گذرانده اند و قرار است در آینده هم گرفتن طلاب تا رفع نیاز ادامه یابد. قسمت عمده کلاسهای و درسی و برنامه هم زیر نظر اینجانب انجام می گیرد، از محضر مبارک تقاضا می شود با توجه به موقعیت کنونی تکلیف این بخش را معلوم فرمایید/پ

دکتر احمد احمدی

عضو شورای عالی انقلاب فرهنگی

بسمه تعالی

جناب حجج الاسلام آقای احمدی دامتافاضاته

از این پس مدرسه دارالشفای قم در صورت توافق شورای مدیریت حوزه علمیه قم زیر نظر شورای عالی انقلاب فرهنگی اداره گردد، و در صورت توافق حق لغو با شورای مدیریت قم می باشد. انشا الله موفق باشید. والسلام علیکم

۶۸/۲/۱۹

روح الله الموسوی الخمینی

پیوست شماره ۸۵: نامه آیتالله فاضل به آقای وافی در مورد قسمت تربیت مدرس مدرسه دارالشفای

شماره: ۱/۲۱۱۶

تاریخ: ۶۸/۲/۲۶

بسمه تعالی

حجج الاسلام جناب آقای حاج شیخ ابوالقاسم وافی دامتافاضاته

چون حضرت آیتالله العظمی امام خمینی رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران مدظله العالی بررسی و تصمیم گیری نسبت به ادامه کار تربیت مدرس (مستقر در مدرسه دارالشفای) جهت دانشگاهها و نظارت بر آن را به عهده شورای عالی مدیریت حوزه علمیه قم واگذار فرموده اند، لذا جنابعالی به اتفاق حجج الاسلام جناب آقای حاج شیخ جعفر امامی شیرازی دامتافاضاته کلیه برنامههای

درسی و آموزشی آن را ضمن نشست‌هایی که با دست‌اندرکاران اجرای آن خواهید داشت رسیدگی و بررسی نموده، و نتیجه را با پیشنهادات اصلاحی با توجه به رهنمودهای شورای عالی مدیریت به شورا ارائه فرمایید.

شورای عالی مدیریت حوزه علمیه قم
محمد فاضل ۶۸/۲/۲۶

پیوست شماره ۸۶: نامه آیت‌الله فاضل به آقای منکا در مورد ساختمان و تاسیسات و لوازم مدرسه دارالشفاء
شماره: ۱/۲۱۱۵
تاریخ: ۶۸/۲/۲۶

بسمه تعالی

حج‌الاسلام جناب آقای حسین ملک‌دامتافاضاته
چون حضرت آیت‌الله العظمی امام خمینی رهبر کبیر انقلاب اسلامی مدظله‌العالی اداره مدرسه دارالشفاء و برنامه‌های جاری آن را به شورای عالی مدیریت حوزه علمیه قم واگذار فرمودند، لذا جنابعالی به اتفاق حج‌الاسلام آقای محمد مهدی صباحی نسبت به تحویل و نظارت بر ساختمان، تاسیسات و لوازم اداری و ادغام تشکیلات مشابه در واحدهای مربوطه مرکز مدیریت منصوب می‌شوید که ان‌شاءالله در زمان مناسب گزارش آن را به شورا ارائه خواهید داد.

شورای عالی مدیریت حوزه علمیه قم
محمد فاضل ۶۸/۲/۲۶

پیوست شماره ۸۷: تعیین هیات امنای مدرسه دارالشفاء توسط معظمه
بسم‌الله الرحمن الرحیم

حضرات حج‌الاسلام آقایان حاج سید حسن دیباجی، حاج شیخ قربانعلی دری، حاج شیخ غلامحسین نادی، حاج شیخ محمد عبداللهیان حاج شیخ حسین ملک‌دامتافاضاتهم پس از سلام چنانچه اطلاع دارید مدرسه دارالشفاء قم که در جنب مدرسه فیضیه و آستانه مقدسه حضرت معصومه‌سلام‌الله‌علیها واقع شده احتیاج به تجدید بنا داشت و در مدرسه چندین خانه مسکونی واقع شده بود که رفت و آمد در آنها مناسب با وضع مدرسه نبود و از قدیم الایام مزاحم مدرسه بودند و بعلاوه مدرسه نیاز مبرم به توسعه داشت لذا اینجانب برای خرید خانه‌های متعددی که در جنب مدرسه بود اقدام نمودم و بحمدالله با همه مشکلات موفق شدم، و یکی از دوستان خیر برای ساختمان و تجدید بنای مدرسه قریه الهی‌الله سرمایه‌گذاری کرد و زحمات زیادی را متحمل شد که خدایش اجر کامل عنایت فرماید ان‌شاءالله و مدرسه بحمدالله و منت به صورت قسمت اداری برای انجام کارهای اداری حوزه مقدسه قم و انجام کارهای تحقیقاتی و سالن‌ها و مدرسه‌های متعدد برای کتابخانه و محل تدریس و برگزاری برنامه‌های تبلیغی و اجتماعی حوزه مقدسه و قسمتی هم برای سکونت طلاب علوم دینی در آمد، و چون اداره قسمتهای مختلف مدرسه نیاز به اشراف و برنامه ریزی دقیق دارد لذا شما آقایان محترم از قبل اینجانب به عنوان هیات‌امنا مدرسه منصوب می‌شوید.
امید است با تشریک مساعی و هم‌آهنگی کامل اقدام نمایید به نحوی که هرچه بهتر از قسمتهای مختلف مدرسه استفاده شود. ان‌شاءالله حمات شما مورد رضایت خداوند متعال و توجه کامل حضرت ولی‌عصر عجل‌الله‌تعالی فرجه‌الشریف خواهد بود.
والسلام علیکم ورحمة‌الله وبرکاته

۱۰ ربیع‌الثانی ۱۴۱۰ ۶۸/۸/۱۹
حسینعلی منتظری

پیوست شماره ۸۸: تعیین آقای کامران به عنوان عضو هیات امنای و متولی و مدیر مدرسه دارالشفاء
بسم‌الله الرحمن الرحیم

جناب مستطاب حج‌الاسلام آقای حاج شیخ صادق کامران دامتافاضاته
پس از سلام، اکنون که مدرسه دارالشفاء قم با تحمل زحمات فراوان و خرید منازل متعدد توسعه پیدا کرده و با اقدام و کمک مالی مرد خداجوی خیری که خدایش خیر و برکت و اجر کامل عنایت فرماید ساختمان آن تجدید شده و به صورت یک مدرسه آبرومند و وسیع مشتمل بر حجرات زیاد برای سکونت طلاب علوم دینی، و سالنهای متعدد برای تدریس مدرسین والامقام، و یک کانون بزرگ برای اداره و رفع احتیاجات حوزه علمیه قم "صانهاالله تعالی عن الحدیثان الی یوم ظهور ولی‌العصر صاحب‌الزمان عجل‌الله‌تعالی فرجه‌الشریف" درآمده است احتیاج مبرم به یک متولی و مدیر متعهد و کاردار و دلسوز دارد که هم حفاظت این مدرسه و کانون و تاسیسات وسیع و اداره آنها را به عهده بگیرد، و هم برای استفاده و بهره برداری از این موسسه بزرگ اسلامی به عنوان یک فرد از هیات امنای که قبلاً منصوب شده‌اند با آنان در برنامه ریزیهای صحیح شرکت کند و با جدیت آنها را اجرا نماید. لذا نظر به شناخت کاملی که نسبت به تعهد و تقوی و تدبیر و مدیریت جنابعالی دارم مسئولیت اداره این مدرسه و کانون را به جنابعالی محول می‌کنم و شما را به عنوان متولی و مدیر آن و یک فرد از هیات امنای منصوب می‌نمایم. امیدوارم با توفیقات خداوند متعال و پشتیبانی سایر هیات امنای محترم دامتافاضاتهم بتوانید به این مجموعه بزرگ اسلامی که آبروی است برای حوزه علمیه قم خدمت نمایید، و در مسائل مهم که نیاز به مشورت دارد با مشورت هیات امنای اقدام نمایید، و در برنامه ریزیها با مقررات و برنامه ریزیهای شورای مدیریت حوزه علمیه قم نیز هم‌آهنگی به عمل آورید تا ان‌شاءالله از این موسسه بزرگ بمنفع اسلام و حوزه علمیه استفاده کامل شود. خداوند به شما سلامت و توفیق و اجر جزیل عنایت فرماید والسلام علیکم ورحمة‌الله

۱۲ جمادی‌الاولی ۱۴۱۲ ۱۳۷۰/۸/۲۹ ، حسینعلی منتظری

پیوست شماره ۸۹: یادداشت معظمه خطاب به امام خمینی در مورد ساختمان مدرسه دارالشفا

باسمه تعالی

پس از سلام، شنیده شد که حضرتعالی مدرسه دارالشفا قم را کتبا به شورای مدیریت حوزه محول فرموده‌اید: نمی‌دانم تا چه حد از وضع فعلی مدرسه دارالشفا اطلاع دارید؟ مدرسه دارالشفا حدود دو هزار و پانصد متر زمین داشت و تقریباً به صورت مخروبه‌ای درآمده بود. اینجانب حدود هفت سال پیش یکی از دوستان را که دنبال کار خیر می‌گشت پیمنا کردم او حاضر شد مدرسه را با پول خودش تجدید بنا کند و فقط بانی ساختمان بود و تاحال حدود صد میلیون تومان (یک میلیارد ریال) خرج کرده و هنوز هم برای تعمیرات و تاسیسات مخارج زیادی لازم است که اشتغال دارد، و من با خرید خانه‌های مجاور با چه مشقتهایی مدرسه را به حدود هفت هزار مترسازندام و برای پول زمینها از افراد مختلف تا حال کمک گرفته‌ام و هنوز حدود بیست میلیون تومان بابت خرید زمین خانه‌ها بدهکارم و سنزمینها به اسم من است.

و مدرسه در دو قسمت ساخته شده یک قسمت که عمده آن را زمین سابق مدرسه تشکیل می‌دهد مدرسه علمیه چند طبقه شده است برای سکونت طلاب و قسمت دیگر را مدرسه‌های زیاد برای درس حوزه و حدود صد اطاق و سالن برای کارهای اداری حوزه و سمینارها و اجتماعات و محل امتحانات و کتابخانه و نحو ذلک اختصاص داده‌ایم که الان مدرسه‌ها مورد استفاده مدرسین حوزه است و حدود پنجاه اطاق و سالن راهم من تا حال در اختیار شورای مدیریت حوزه قرار داده‌ام برای کارهای اداری و امتحانات و پرونده‌ها و نحو ذلک.

و هدف این بوده است که در مدرسه غیر از کارهای اداری و تشکیلات، در سه برنامه استفاده شود:

۱- تربیت مدرسین معارف و اخلاق اسلامی برای دانشگاهها با تصویب شورای انقلاب فرهنگی.
۲- تربیت طلاب با برنامه و امتحانات طبق برنامه‌های حوزه.
۳- تربیت افرادی متخصص در رشته‌های مختلف از حدیث و تفسیر و فلسفه و اقتصاد اسلامی در کنار درس حوزوی، که چون ساختمان مدرسه هنوز تکمیل نشده فقط قسمت اول در اول سال تحصیلی شروع شد، و با امتحان از طلاب که دو سال خارج خوانده باشند و قسمتهایی از فلسفه را نسیز خوانده باشند حدود یکصد نفر انتخاب و دوره تدریس آنان سه سال معین شده است که سال اول در شرف اتمام است، و این قسمت در حقیقت کمک به کار شورای انقلاب فرهنگی است و باید با تصویب شورای انقلاب فرهنگی باشد و آن دو قسمت دیگر ربطی به شورای انقلاب فرهنگی ندارد.

در حوزه قسم همه آقایان درجه اول و دوم و سوم اعم از انقلابی و غیرانقلابی مدرسه ساختند و طلبه تربیت می‌کنند، البته اغلب برنامه‌های آنان با برنامه‌های شورای مدیریت هم‌آهنگ است، و خود من هم چندین مدرسه در اختیار دارم که زیر نظر آقای امینی گذاشته شده و ایشان اداره می‌کنند و چون مدرسه دارالشفا یک مرکز فرهنگی جالب در نزدیک آستانه است مناسبانه در وضعی که پیش آمده ارگانه‌های مختلفی به مدرسه طمع کرده‌اند به نحوی که شخص بانی را هم دل‌سرد کرده‌اند که البته من او را تشویق به اتمام کردم. اگر منظور حضرتعالی این است که قسمت اول با نظر شورای انقلاب فرهنگی و قسمتهای دیگر با ملاحظه برنامه‌های کلی شورای مدیریت اداره شود امری است صحیح و من هم با آنان هم‌آهنگ می‌کردم ولی اصل مدرسه با زحمات هفتساله من ساخته شده است و هنوز من پول زمینها را بدهکارم و بانی هم به خاطر من اقدام کرده است. همه آقایان در حوزه مدارسشان را به نام خود ساخته‌اند ولی من برای خطوط کاشیها علاوه بر آیات قرآن و احادیث و مراجع به علم و تقوی دستور داده بودم جملاتی از فرمایشات حضرتعالی را هم روی کاشیهای مدرسه حک کنند که حک شده است و اسمی از من هم درجایی نوشته نشده، بالاخره این است خلاصه تاریخ تجدید بنا مدرسه.

پیوست شماره ۹۰: نامه معظمه به آقای امینی در مورد مدارس علمیه

تاریخ ۶۵/۹/۲۹

بسم الله الرحمن الرحيم

جناب مستطاب حجج‌الاسلام والمسلمین آقای حاج شیخ ابراهیم امینی دامتافاضاته پس از سلام، نظر به اینکه جنابعالی نسبت به مسائل حوزه علمیه و روش برنامه ریزی و تعیین دروس لازم‌تجربه لازم و شناخت کافی دارید مستعدی است اداره مدارس علمیه "رسول اکرم (ص)، امام باقر (ع)، امام صادق (ع) و بعثت" و نظارت بر همه قسمتهای آنها را به عهده بگیرید و با اختیار تام ضمن تعیین مسئول برای هر یک از آنها ترتیبی بدهید تا برنامه‌های درسی و فکری و اخلاقی مدارس فوق از هر جهت کامل‌تر از گذشته و از هر نظر مرضی خداوند متعال و حضرت ولی عصر عجل الله تعالی فرجه باشد.

ان‌شاء الله با جدیت کامل و نظارت دقیق جنابعالی و هم‌کاری فضلا محترم و هم‌آهنگی طلاب و محصلین عزیز و بسا هم‌آهنگی شورای مدیریت حوزه علمیه قم، محصلین عزیز بتوانند به نحو احسن از امکانات استفاده نمایند و در آینده وجودشان برای اسلام و مسلمین منشا آثار و برکات کثیره گردد و جنابعالی عندالله ماجور و زحمات شما مورد توجه حضرت ولی عصر عجل الله تعالی فرجه واقع شود. والسلام علیکم ورحمته و برکاته

حسینعلی منتظری

پیوست شماره ۹۱: بخشنامه شورای عالی قضایی در ارتباط با عمل به رهنمود معظمه

تاریخ ۱۳۶۴/۱۱/۲۱

شماره ۲۲/۶۴/ب/ش

بسمه تعالی

شورایعالی قضایی، دادگستری جمهوری اسلامی ایران

بخشنامه به کلیه دادگاهها و دادرهای انقلاب اسلامی

در اجرای رهنمود حضرت آیتالله العظمی منتظری

بنا به تصویب جلسه (۸۱) مورخ ۱۳۶۴/۱۱/۱۴ شورای عالی قضایی لازم است: احکام مصادره (استرداد) اموال که به استناد حکم حکومتی حضرت امام مدظله العالی یا قانون نحوه اجرای اصل چهل و نهم صادر می‌شود بدو به دادگاه عالی قم ارسال شود و پس از تنفیذ و تصدیق به عدم خطا در تشخیص موضوع انشا حکم گردد/ص

رئیس شورای عالی قضایی

موسوی اردبیلی

پیوست شماره ۹۲: نامه معظمله به امام خمینی در جهت تبیین برخی ابهامات موجود در حکم معظمله جهت مصادره اموال سران سلسله پهلوی و وابستگان آنها، مورخه ۱۴ ذی الحجه ۱۴۰۴

بسمه تعالی

محضر مبارک آیتالله العظمی امام خمینی مدظله العالی

پس از سلام، چنانچه خاطر شریف مستحضر است حدود سه سال است که پرونده‌های اعدام و مصادره اموال به دادگاه عالی قم ارجاع و پس از تایید آنان اجرا می‌شود و این امر مخصوصا با وضع قضات ما بسیار لازم و مفید بوده است.

از طرف دیگر حضرتعالی در اوائل انقلاب فرموده‌اید: "تمام اموال منقول و غیر منقول سلسله پهلوی و شاخه‌ها و عمال و مربوطین به آنها که در طول مدت سلسله غیر قانونی از بیت‌الامال مسلمین اختلاس نموده‌اند به نفع مستمندان و کارگران و کارمندان ضعیف مصادره شود" راجع باین امر حضرتعالی جهاتی مورد بحث واقع شده:

۱- آیا این فرمایش انشا حکم بوده از حضرتعالی و قضات فقط تشخیص موضوع می‌دهند و به دادگساه عالی ارجاع نمی‌شود، یا دستور بوده بقضات برای حکم مصادره و قهرا به دادگاه عالی ارجاع می‌شود.

۲- عمال و مربوطین منقول به تشکیک است حتی کدخدای یک ده و اقوامش هم از عمال و مربوطین محسوبند.

۳- از بیت‌الامال مسلمین اختلاس نموده‌اند قید است یا وصف توضیحی، و بالاخره گفته شده که حضرتعالی حکم جزئی فرموده‌اید و این قبیل مصادره‌ها به دادگاه عالی ارجاع نمی‌شود، در صورتی که احتیاط در اموال مردم بخصوص با سعه مفهوم عمال و مربوطین و احتمال توضیحی بودن وصف اقتضا می‌کند که به دادگاه عالی ارجاع شود. مستدعی است نظر شریف را بیان فرمایید که مورد حاجت است و الامر الیکم.

حسینعلی منتظری

پیوست شماره ۹۳: نامه معظمله به شورای عالی قضایی در مورد ارجاع احکام اعدام و مصادره اموال به دادگاه عالی قم تاریخ ۶۴/۱۱/۱۳

بسمه تعالی

هیات محترم شورای عالی قضایی دامت برکاتهم

پس از سلام، پیرو مذاکراتی که با بعضی از آقایان محترم انجام شد، با توجه به حرمتی که در دین مقدس اسلام نسبت به دما و اموال و اعراض منظور شده و با توجه به لزوم حفظ حرمت اسلام و مقام معظم رهبری مدظله العالی و با توجه به اینکه عدما و آقایان قضات محترم دارای مرتبه قضاوت و اجتهاد نیستند و به علاوه ممکن است در شهرستانها تحت تاثیر جو و محیط قرار بگیرند و هیچ یک از ما معصوم از خطا نیستیم و موارد اشتباه هم مشاهده شده است لازم است احکام مصادره براساس حکم حکومتی حضرت امام مدظله العالی و احکام مصادره بر اساس اصل ۴۹ قانون اساسی نیز مثل سایر مصادره‌ها و اعدامها به دادگاه عالی قم ارسال شود و پس از تایید دادگاه عالی و تصدیق به عدم خطا در تشخیص موضوع اجرا شود. والسلام علیکم ورحمة الله و برکاته

۱۴۰۶/۱/۲۲

حسینعلی منتظری

پیوست شماره ۹۴: نامه معظمله به شورای عالی قضایی در مورد ضرورت رعایت آزادی تجارت تاریخ ۶۵/۲/۲۳

بسم الله الرحمن الرحيم

شورای عالی محترم قضایی دامت برکاتهم

پس از سلام، حضرات توجه دارند که بر حسب موازین اولیه تجارت اسلامی، هر صاحب متاعی نسبت به اصل فروش یا نحوه فروش یا قیمت جنس خود آزاد است، و تجارت باید با تراضی طرفین واقع شود، و طبعا همین امر موجب رونق بازار و شوق تجار و عرضه اجناس فراوان و مختلف خواهد شد.

و عن رسول الله (ص): "لا عوا الناس یرزق الله بعضهم من بعض" (الوسائل ج ۱۲ ص ۳۲۸) البته اگر آزادی مطلق تجار موجب ضرر و اجحاف بر مردم شود در این صورت حاکم مسلمین به مقدار رفع ضرر و اجحاف حق دخالت دارد. پس در امتعه و اجناس غیر ضروری جامعه دخالت حکومت اصلا روا نیست، و نسبت به امتعه ضروری و مورد نیاز جامعه، به مقدار ضرورت و رفع ضرر و اجحاف دخالت جایز است. (الضرورات تنقذ بقدرها)، در مرحله اول حاکم فقط از اصل احتکار منع می‌کند، بدون تعیین قیمت، و اگر صاحب متاع در قیمت اجحاف کرد او را از اجحاف منع می‌کند، و اگر موثر نشد حاکم نرخ تعیین می‌کند با

رعایت مصلحت طرفین، و اگر طرف از فروش ابا کرد، خود حاکم از باب ولایت به نرخ عادلانه با ملاحظه مصلحت طرفین و عدم تضییع مالک متاع را می‌فروشد.

و شخص متخلف در مرحله اول نصیحت و بعد توبیخ و بعد تعزیر بدنی می‌شود به مقدار ضرورت و لزوم، و اگر فرضاً تعزیر بدنی موثر نباشد و تعزیر مالی و جریمه در ردع او و ارتداع دیگران موثرتر باشد نوبت به تعزیر مالی می‌رسد علی‌قدر ضرورت. ولی مشاهده می‌شود در بعضی از دادگاههای انقلاب از این موازین در مراحل مختلفه تخطی می‌شود، و علاوه احکام صادره نوعاً یک نواخت و هم‌آهنگ نیست، و چه بسا بعضی از محدودیتها و تنبیهها خود سبب کمبود اجناس مورد نیاز هم شده است، و قهراً من و شما نیز از عواقب و گناه تخلفات و اشتباهات دادگاهها بهره‌بردار نیستیم. نفسی الحدیث: "قیل للنبی (ص): لو سعرت لنا سعراً فان الاسعار تزید و تنقص، فقال (ص): ما كنت لالقی الله بسد علم يحدث الی فیها شیئا، فدعوا عباد الله یا کُل بعضهم من بعض" (الوسائل ج ۱۲ ص ۳۱۸) (و فی الحدیث ایضاً عن ابی سعید قال: غلا السعر علی عهد رسول الله (ص) فقالوا: لو قومت یا رسول الله قال: "انی لارجو ان افارقکم و لا یطلبنی احد منکم بمظلمه ظلمته" (ابن ماجه ج ۲ التجارات الحدیث ۲۲۰) (و فی الحدیث ایضاً عن انس بن مالک قال: قال الناس: یا رسول الله غلا السعر فسر لنا، فقال رسول الله (ص): "ان الله هو المسعر القابض الباسط الرزق، و انی لارجو ان السقی الله و لیس احد منکم یطلبنی بمظلمه فی دم او مال" (رواه ابوداود و ابن ماجه فی السنن ج ۲ ص ۲۴۴ الحدیث ۲۲۰ و احمد فی المسند ج ۳ ص ۱۵۶ و نسوه عبدالرزاق فی المصنف الحدیث ۱۴۸۹۷) و الاخبار فی هذا الباب کثیره جدا من طرق الشیعه و السنه و حضرت امام خمینی مدظله العالی احتکار محرم را منحصر در غلات اربع و روغن زیتون کرده‌اند و بعد فرموده‌اند: "و یجبر المحتکر علی البیع لایعین علیه السعر علی الاحوط بل له ان یبیع بما شا الا اذا اجحف، فیجبر علی النزول من دون تسعیر علیه، و مع عدم تعیینه یعین الحاکمین یسری المصلحه" (تحریر الوسیله ج ۱ ص ۵۰۲)

بنسب این لازم است طی بخشنامه‌ای به دادگاههای انقلاب اولاً: لزوم رعایت مراتب ضرورت در دخالتها و در تخلفات اعلام شود، و ثانیاً: دستور داده شود اگر فرضاً جریمه تقنی ضرورت پیدا کرد جریمه بیش از یکصد هزار تومان برای بررسی مجدد به دادگاه عالی قم ارجاع شود تا مبادا حقی از کسی ضایع شود، فان الاحتیاط طریق النجاه و حرمة مال المؤمن کحرمة دمه و فکرم الله تعالی لمرضاته و جعل سعیکم مشکوراً. والسلام علیکم ورحمة الله و برکاته

۳ رمضان المبارک ۱۴۰۶
حسینعلی منتظری

پیوست شماره ۹۵: نامه معظمله به شورای عالی قضایی در مورد سفارش به رعایت احتیاط در دما و اموال مسلمین و ارجاع پرونده‌ها به دادگاه عالی قم، مورخه ۶۷/۴/۱۷

بسم الله الرحمن الرحیم

حضرات علما اعلام شورای عالی قضائی دامت برکاتهم
پس از سلام و تحیت، چنانچه توجه دارید بسیاری از قضات ما فاقد مرتبه اجتهاد می‌باشند و علاوه بر آن ممکن است بعضی از آنان در مواردی تحت تاثیر جو و محیط واقع شوند و احتیاط در دما و اموال مسلمین از اهم واجبات است که رعایت آن بیش از همه از وظائف شورای محترم قضائی است، و بر این اساس دادگاه عالی قم با نظر حضرت امام مدظله العالی تشکیل شد و بنا شد احکام اعدام و مصادره اموال و جریمه‌های بیش از یک میلیون ریال به شعب دادگاه عالی قم ارسال و پس از تایید دادگاه عالی اجرا شود.

ولی شنیده می‌شود اخیراً بعضی از احکام مذکوره به دادگاه عالی قم ارجاع نمی‌شود. لذا یادآور می‌شود که لازم است شورای عالی قضائی رعایه لحرمة الدما و الاموال دستور اکید دهد کما فی السابق احکام مذکوره بلا استثنا به دادگاه عالی قم ارجاع و پس از تایید اجرا شود. در خاتمه سلامت و توفیق آقایان محترم را از خدای بزرگ مسالت می‌نمایم والسلام علیکم ورحمة الله و برکاته.

۲۳ ذی القعدة ۱۴۰۸
حسینعلی منتظری

پیوست شماره ۹۶: پیوست شماره ۹۶: تعیین نماینده برای بررسی اوضاع دادستانها و زندانهای کشور، مورخه ۶۵/۴/۲۴

بسم الله الرحمن الرحیم

جناب مستطاب حججنا اسلام آقای حاج شیخ حسینعلی انصاری نجف‌آبادی دامت‌افاضاته پس از سلام، چون جنابعالی با اوضاع دادستانها و زندانهای کشور تا اندازه‌ای آشنا شده‌اید و مورد اعتماد اینجانب نیز می‌باشید مقتضی است کما فی السابق از دادستانها و زندانهای کشور متناوباً بازدید کنید و ضمن تشکر و تقدیر از افراد خدمتگزار چنانچه خدای ناکرده در بازجوییها و برخورد با مستهین و یا زندانیان و یا ملاقاتیهای آنان با اموری که مخالف موازین شرع مبین و یا مقررات جمهوری اسلامی و یا اخلاق اسلامی است مواجه شنیدید به متصدیان تذکر دهید، و حتی المقدور نسبت به رفاه زندانیان و برخورد صحیح و انسانی با آنان سفارش کنید و در ارشاد و راهنمایی و نصیحت زندانیان و پاسخ‌دادن به مشکلات دینی و یا سیاسی آنان کوشش فرمایید و خواسته‌های مشروع آنان را بعینجانب برسانید.

انشا الله آقایان محترم دادستانها و بازجوها و متصدیان زندانها با جنابعالی از هیچ نحو همکاری دریغ نمی‌فرمایند والسلام علیکم ورحمة الله و برکاته

حسینعلی منتظری

پیوست شماره ۹۷: گزارش یکی از نمایندگان آیت‌الله العظمی منتظری در زندانها به امام خمینی پیرامون برخی از مشکلات زندانیان

بسم الله الرحمن الرحيم

محضر مبارک نائب‌الامام و امام‌الامه و قائدها الاعظم حضرت آیت‌الله العظمی امام خمینی دام‌ظله‌العالی پس از ابلاغ سلام، حسب امر مطاع قائم‌مقام رهبری آیت‌الله العظمی منتظری حفظه‌الله مبنی بر بازدید بعضی زندانها از لحاظ رفتار و گفتار مسئولین محترم زندانها با زندانیان و خورد و خوراک ایشان و بطور کلی سرکشی به زندانها و گوش دادن به صحبت‌های آنان، در تاریخ ۶۶/۸/۲۱ حقیق با بعضی از آقایان مسرور اعتماد ایشان به زندانها و بازدیدگاههای مرکز استان یزد، شهر یبک، سیرجان، بندرعباس، جیرفت و بالاخره زندان شهرستان بیرجند سرکشی کردیم و نتیجه را بطور خلاصه به اطلاع ایشان رساندیم، چون آیت‌الله منتظری دام‌ظله‌العالی مایل بودند که به عرض حضرت‌عالی برسند و مستحضر هستی با عرض معذرت مزاحم وقت شریفان شدیم. با توجه به اینکه به زندانیان تذکر داده می‌شد که خدای ناکرده خلاف دیگری مرتکب نشوید آنچه می‌گویید نسبت به مسئولین محترم خلافت‌واقع و دروغ نباشد که در این صورت خود تعزیر دارد، در عین حال تعدادی از زندانیان ایرانی و غیر ایرانی که به اندازه کف دست موی سرشان ریخته و دست و پا و انگشت شکستو دندان‌کننده و کسانی که آثاری بر بدن آنها بود دیده می‌شد، و زنی که اهل مشهد بود می‌گفت در ماه رمضان امسال دستگیر شده و او را زدند تا سقط کرده و دو مورد هم ادعا می‌کردند که آنان را زدند تا فوت کردند، و اینها در بین زندانیان عادی بندرعباس، سیرجان و غیره دیده می‌شد کمی‌گفتند آثار باقیمانده بر اثر زدن با کابل برق و لگد و سوزاندن با فندک و به ماشین بستن و سوزاندن با نفت و گازوئیل است و یکی از زندانیان می‌گفت با چوب گازوئیلی عورتش را سوزاندند. ضمناً بعضی ادعا می‌کردند مدارک تایید شده پزشکی جزو پرونده است و بعضی هم برای اثبات و پیگیری آن مشخصات خود را ذکر نمودند.

محمود محمدی یزدی

پیوست شماره ۹۸: ترمیم اعضای هیات عفو زندانیان به نمایندگی از سوی امام خمینی، مورخه ۱۳۶۵/۲/۲۲

بسم الله الرحمن الرحيم

جناب مستطاب حجج‌الاسلام والمسلمین آقای حاج سید محمد بجنوردی عضو محترم شورای عالی قضائی دام‌تفاضاته پس از سلام، نظر به اهمیت مساله عفو زندانیان مستحق عفو و احاله آن از طرف حضرت امام‌مدظله به اینجانب، مقتضی است جناب‌عالی به‌عنوان عضویت در هیات عفو منصوب از طرف معظمله با آقایان محترم هیات عفو همکاری فرمایید. شکرالله سعی‌الجمیع.

۶۵/۲/۲۲

حسینعلی منتظری

پیوست شماره ۹۹: یادداشت معظمله که برای وقت دیدار با امام خمینی نوشته بودند.

بسمه تعالی

- ۱ راجع به صحبتها و انتقادات من در رابطه با مسائل کشور و دولت و امور اقتصادی ۲ در بسیاری از امور جزئیات از حضرت‌عالی خرج می‌کنند که چه بسا صلاح نباشد حتی مثلاً کیفیت شلاق تعزیر.
- ۳ راجع به اختلاف عمیق مسئولین محترم کشور و جامعه مدرسین قم و روحانیت مبارز تهران و غیرهم و خط و خطوط مختلف کشور فکری باید کرد، این اختلافات و خطوط تا به اعماق جهتهای جنگ و روزنامه‌ها و رادیوهای خارج هم کشیده شده است. عجلالتا به نظر می‌رسد جلسه‌ای متشکل از آقایان حاج احمد آقا، هاشمی رفسنجانی، خامنه‌ای، موسوی اردبیلی، جنتی، مهدوی کنی، ربانی، ابطی، کاشانی مشکینی یا فاضل یا امینی تشکیل شود بلکه در آن جلسه تفاهمی حاصل شود.
- ۴ راجع به وضع فعلی حزب و مساله ائمه جمعه
- ۵ راجع به تبلیغات
- ۶ بجاست از علما و فضلا و مدرسین واقعی معروف حوزه علمیه قم توسط آقای صانعی (حجج‌الاسلام حاج شیخ حسن) مثلاً تفقد دلجوئی شود و این امر چند ماه یک بار بر حسب مراتب تکرار شود.
- ۷ موضوع دختر دکتر نفیسی و نظائر آن
- ۸ السرائد لایکذب اهله نارضایتی بیش از اندازه شده و ذهن کجیها نسبت به روحانیین و علما بسیار زیاد شده است و علت عمده وضع بدادارات و اشکال تراشیهای مختلفه و کم‌کارهای آنان و خرابی اوضاع اقتصادی و تبعیضات ناروا و سوء استفادهها و حاکمیت روابط و رفاقتبازیهها و روشن نبودن تکلیف در مسائل مهم اقتصادی از قبیل تورم و دو نرخ فاحش اغلب اجناس و مالکیت زمین و سرمایه و حقوق کارگر و حدود اختیارات دولت در کنترل قیمتها و محصولات کارخانهها و امور مربوط به عرضه و تقاضا و اشکال تراشیهها نسبت به واردات و صادرات و مالیاتهای سنگین بی‌تناسب و سپردن بعضی کارها به افراد غیر وارد یا تند و عقده دار و منزوی کردن افراد عاقل و دلسوز می‌باشد، و از طرف دیگر متأسفانه شورای نگهبان و مجلس و دولت و شورای عالی قضائی گرفتار ضعف و عدم قاطعیت و خط و خطوط متناقض می‌باشند و با این حال توفیق آنسان در رفع مشکلات موجوده مشکل است و به جای هم‌آهنگی قوای چهارگانه بسا سعی در تخریب و خنثی کردن عمل دیگران می‌شود.
- ۹ بنظر می‌رسد با قطع نظر از ترکیب فعلی دولت و مسئولین، لجنهای قوی از صاحب نظران مستعهد و متخصص در مسائل

سیاسی و اقتصادی اعم از روحانی و غیر روحانی بدون سر و صدا و تسلیغات تشکیل شود و به آنان تکلیف شود تا بنشینند و مسائل مورد نظر را مورد بحث و تجزیه و تحلیل قرار دهند تا شاید برای دراز مدت طرحی اساسی ارائه شود، و یا مجلس در کمیسیونهای مختلفی از صاحب نظران متخصص در رشتههای متناسب بدون تشریفات به عنوان مشاور دعوت کند تا کمیسیونها بتوانند در مسائل و مشکلات طرح و برنامه صحیح قابل اجرا ارائه دهند، چون خود نمایندگان متأسفانه نوعاً تخصص ندارند و این نیاز به دستور حضرتعالی دارد.

۱۰ مسأله جنگ هنوز مهمترین مسأله کشور است و بنظر می‌رسد تا مشکلات سپاه حل اساسی نشود پیشرفت نظامی در جبههها میسر نخواهد بود. در این رابطه باید عمل اصلی کسبند فوق‌العاده جاذبه معنوی سپاه و افزایش روزافزون استعفاها و تمردها و فرارها بررسی شود در سپاهی که عشق و ایمان حاکم بود و بجبههها برای رفتن به جبههها بر یکدیگر سبقت می‌گرفتند وضع جدا تغییر کرده، فساد اخلاق و برخورد های غیر اسلامی و تهمت‌های ناروا و انگ زدن به افراد و عزل و نصب‌های بی‌ملاک و رفاقت بازی و ملاحظات گروهی بسیار شایع شده اعتماد و ایمان توده سپاه و حتی فرماندهان جز به فرماندهان بی‌الا کاهش یافته و فرماندهی سپاه و نمایندگی حضرت اسام مدظله‌عسلط معنوی بر سپاه ندارند و وقتی که بنا باشد به هر دلیلی به فرماندهی ایمان نداشته باشند مسأله جنگ حل نمی‌شود و تأیید یافت فعلی جز تسکین موقت نتیجهای ندارد و متأسفانه مسائل داخلی سپاه به رادیوهای بیگانه و منافقین نیز رسیده و مورد تجزیه و تحلیل آنان قرار گرفته آقایان هاشمی و خامنه‌ای نیز علاوه بر اینکه در مسائل جنگ و جبههها تخصص ندارند بسا گرفتاریهای زیادی که دارند نمی‌توانند مسائل پیچیده جنگ و نیروها را حل کنند، و حتی گاهی گزارشهای دروغ و بی‌اساس هم به آنان داده می‌شود و حقائق تلخ داخل سپاه و جبههها را در اختیار آنان نمی‌گذارند، و چه فرصتهای خوبی که در اثر همین اهمال‌کاریها از دست رفته و می‌رود شورای جنگ باید از صاحب‌نظران متعددی که کارشان فقط بررسی مسائل و مشکلات جنگ و طرح و برنامه ریزی برای آن باشد تشکیل گردد و سپس ارتش و سپاه و بسیج با همفکری مجری باشند.

ضمناً طرح اخیر سپاه نارضایتی فوق‌العاده ایجاد کرده، و علاوه بر اینکه دردی از جنگ دوا نمی‌کند خالی کردن شهرها از سپاه موجب تجری گروهها و افراد فاسد شده و در صحبتها به طرح براندازی سپاه معروف شده.

پیوست شماره ۱۰۰: نیادداشت معظمله که برای دیدار با سران مملکت نوشته بودند.

بسمه تعالی

- ۱ مسئله نارضایتی‌ها که نوعاً مربوط به امور اقتصادی و تبعیضات و دو نرخیها است.
- ۲ ضعف مدیریتها بخصوص در مسائلی که مستقیماً با مردم ارتباط دارد مانند وزارت بهداشتی و درمان و دارو، مسئله زمین شهری و امتناع از دادن سند و آب و برق و امکانات
- ۳ مسئله کم‌کاری در ادارات و بی‌اعتنایی و توهین به مردم و شیوع رشوه و پارتی بازی و انقلاب اداری تا حال در حد شعار بوده
- ۴ بدبینیهای زیاد و تبلیغات سو نسبت به روحانیت و برخوردهای منفی در ادارات و اتوبوسها و بیمارستانها و خطر یک قیام همگانی علیه روحانیت بطور کلی
- ۵ مسئله مصادرها و شعارهای تند غیر واقع که از مردم احساس امنیت مالی و آبرویی را گرفته و همه را به وحشت انداخته
- ۶ مسئله اطلاعات و زندانیها و برخورد اطلاعات حتی با نهضت‌های خارج مثل فلسطین ۷ تنسروی کمیته‌ها و سپاه و حملات به مجالس نهضت آزادی و بطور کلی جلو آزادی‌ها را گرفتن
- ۸ مسئله موقوفات شمال تهران و نارمک و امثال اینها
- ۹ لزوم ارتباط تدریجی با ملت مصر ولو از طریق بازرگانی
- ۱۰ مسئله ارتباط با فرانسه مخصوصاً نسبت به صنایع نظامی
- ۱۱ فکر اساسی برای همه مسائل کشور و در این رابطه لازم است ۱۰ الی ۱۵ نفر افراد متخصص در رشتههای مختلف از سیاست و اقتصاد و فنون نظامی که شاغل هم نباشند و چند نفر مخالف خوان هم در آنها باشد دعوت شوند و بدون تبلیغات و شناساندن آنان خطوط کلی سیاست کشور را تنظیم کنند.
- ۱۲ مسئله شورای مدیریت حوزه که به اتکا امام‌کارهایی را انجام می‌دهند. ۱۳ محکوم کردنهای سازمان ملل

پیوست شماره ۱۰۱: نیادداشت برای تذکر به مسئولین در جلسات خصوصی با آنان، در ارتباط با مسائل جنگ و دیگر مسائل کشور

بسمه تعالی

- ۱ باید صرفه جویی در ارگانها و سازمانهای دولتی و انقلابی جدا تعقیب شود و کمیتهای مخصوص این امر تشکیل گردد و در برنامههای صدا و سیما متوالیا مطرح شود.
- ۲ ظاهراً در تصویب لایحه نظام پزشکی در مجلس همزمان با اعتصاب پزشکان عجله شده و بیشتر پزشکان کشور را ناراضی کرده، لذا بجاست با نمایندگان آنان مذاکره شود و با طرح بعضی از نکات مثبتی که در خواستههای آنان وجود دارد از طریق شورای نگهبان حتی‌المقدور نظر آنان تأمین گردد.
- ۳ بنظر می‌رسد در برخورد با پزشکان تند روی شد و قهراً منجر به کتک زدن آنان در بعضی از شهرها و تظاهرات و شعارهای تند علیه آنان شد و مسأله به سازمانهای جهانی رسید و ضد انقلاب خارجی نیز زیاد بهره برداری کردند در صورتی که هیچ ضرورتی در کار نبود و الان هم باید هر چه زودتر با صفا و کدخدا منشی مسأله را حل نمود و زندانیان آنان را آزاد نمود و اخراجیهای آنان را به دانشگاه برگرداند.

- ۴ با این برخورد تند اعتبار دعوت از اساتید و پزشکان خارج از کشور بکلی از بین رفت، مساله پزشکی و استاد و تدریس مسائل ظریفی است و با تند روی و خشونت حل نمی‌شود، و گره‌ای که با دست باز می‌شود نباید با دندان باز کرد.
- ۵ اینکه هر روز به بهانه‌ای از طرف آقای محسن رضانی شورا و کمیته‌ای جدید با نامهای مختلف برای جذب نیرو و کمکهای مردمی اعلام می‌شود ضربه بزرگی به اعتبار نهادها و سازمانهای مسئول همان اهداف از قبیل بسیج و ستاد جذب و هدایت کمکهای مردمی زده می‌شود و مردم گرفتار ابهام و تردید می‌شوند چرا از طریق همان نهادها اهداف تعقیب نمی‌شود؟
- ۶ اصرار روی اینکه امسال سال آخر جنگ است و سال پیروزی است صحیح نیست، اگر خدای ناکرده موفق نشدیم در سال آینده به مردم چه خواهیم گفت و آیا مردم در صداقت مسئولین تردید نمی‌کنند.
- ۷ با اینکه صدام شروع کننده جنگ بوده است در اثر انقطاع ما از مجامع جهانی ما را در دنیا جنگ طلب و صدام را طالب صلح معرفی کرده می‌کنند، و ابرقدرتها عملاً همسایگان ما را از ناحیه ما وحشتزده کرده‌اند و این امر در اثر انقطاع ما است، همه به یاد داریم که در جنگ ویتناما اینکه بین طرفین جنگ و فعالیتهای نظامی برقرار بود در پاریس کمیته‌ای برای مذاکره دائمی برقرار بود و اخبار آن در دنیا منعکس می‌شد بالاخره لازم است در کنار فعالیت نظامی فعالیت سیاسی نیز انجام شود. باید روی این موضوع بیشتر فکر کرد و مقدمات آن عاقلانه فراهم شود و این امر با تعقیب جنگ منافات ندارد.
- ۸ مساله فعالیت در داخل عراق و بسیج نیروهای عراقی باید بیشتر مورد توجه قرار گیرد، و قرارگاه رمضان تا حال کاری از پیش نبرده و اخیراً متأسفانه ضربه بزرگی هم خورده است.
- ۹ برای پدافند از کارخانه‌ها و مراکز صنعتی مهم باید فکر اساسی کرد، در درجه اول باید مسئول مستخدم این قسمت شناسایی و تعیین شود. لازم نیست مصدر همه این امور روحانی باشد، اصلاً ارتشیان شاید حساسیتی هم نسبت به دخالت روحانیین داشته باشند.
- ۱۰ صنایع نظامی ارتش کما هو حق از آن استفاده نمی‌شود، با همه امکانات زیادی که دارد باید برای آن فکری کرد، متأسفانه سیستم آن بفعول است که هر کس وارد آنجا می‌شود هضم مقررات خشک و استعماری آن می‌شود.

پیوست شماره ۱۰۲: یادداشت برای صحبت و تذکر در جلسات سران که هر چند مدت یکبار در حضور معظمه تشکیل می‌گردید.
باسمه تعالی

تذکرات:

- ۱ لازم است کمکها و امکانات رفاهی و بهداشتی و عمرانی و فرهنگی به طرف روستاها و مراکز تولید و کار متوجه شود و از امکانات شهری بخصوص سوسید در امور غیر ضروری امثال آهن و تلویزیون و اتومبیل و نحو اینها کاسته شود و بلکه بتدریج حذف گردد، به نحوی که بتدریج مانند در روستاها و مراکز تولید و دست زدن به کارهای تولیدی مقرون به صرفه شود و جاذبه شهرها کم شود.
- ۲ اصلاً به طور کلی بتدریج باید سیاست دولت به طرف حذف سوسید منعطف شود و فقط برای کارمندان و کارگران دولت امکاناتی فراهم گردد.
- ۳ سعی شود مازاد تولیدات کشاورزان و تولید کنندگان دیگر به قیمت خوب خریداری شود و جایزه پولی به آنان داده شود نه اجناس، زیرا دادن جنس به آنان مصرف گرایی را در روستاها رواج می‌دهد و اگر بفروشند وضع بازار و نرخها را متزلزل می‌کنند.
- ۴ قرض دادن به کشاورزان به صورت تهیه آب و وسایل کشاورزی و اصلاح زمین و ایجاد امکانات باشد نه به صورت پول دادن به آنان.
- ۵ ناهمگنی و تضاد بین جنگلانی و حفظ مراتع با مساله توسعه کشاورزی و دامداری باید هر چه زودتر به نحوی حل شود.
- ۶ سیاست کشتن گوسفندهای ماده به بهانه نداشتن علوفه و حفظ مراتع سیاست غلطی است و بوی استعمار می‌دهد، بر فرض لازم باشد وارد کردن علوفه بهتر است از وارد کردن گوشت.
- ۷ در کم کردن بودجه وزارتخانه‌ها و موسسات باید اولویتها رعایت شود، مثلاً از بودجه و امکانات بیمارستانها و درمانگاهها و دارو و وسایل پزشکی و از بودجه زندانها و زندانیان و از بودجه دانشگاهها کم کردن صحیح نیست، و ممکن است کمبود اینها را از راه زیاد کردن قیمت امثال آهن و تلویزیون و اتومبیل و یخچال و امثال اینها جبران کرد.
- ۸ لازم است مردم در تجارت و زراعت و صنایع و ایجاد تاسیسات و کارخانجات عام‌المنفعه و سایر شغلها آزاد باشند مگر در موارد ضرورت نه اینکه اصل بر منع و محدودیت باشد مگر با اجازه دولت. دولت است نه بازرگان و یا کشاورز و یا کارخانه دار.
- ۹ دولت باید حسن اجرا دستورات و بخشنامه‌های خود را بررسی کند و توجه داشته باشد که مامورین و مسئولین جزو دستورات را متوقف و خنثی نکنند.
- ۱۰ دولت باید حتی الامکان مستقلاً تصمیم بگیرد و برای هر امر جزئی نخواهد به مجلس مراجعه کند، مثلاً چه لزومی دارد که برای وارد کردن مواد اولیه کارخانه‌های عام‌المنفعه و ضروری به مجلس مراجعه شود.
- ۱۱ لازم است از قوانین و مقررات دست و پاگیر که کارها را متوقف یا کند و مردم را ناراضی و بر حقوق بگیران دولت می‌افزاید جدا کاسته شود.
- ۱۲ برای خانه‌ها و منازل ساخته شده مسکونی به هر علتی انجام شده بالاخره باید برای آب و برق و سند مالکیت آنها فکری کرد و ناراضیها را برطرف کرد.

- ۱۳ در عزل و نصبها باید لیاقت اشخاص و ضوابط عقلی و شرعی ملاک باشد نه روابط شخصی و گروهی، و در عزلها باید حیثیت اشخاص حفظ شود و با مقدمه انجام گردد.
- ۱۴ بنیاد مستضعفین با وضع فعلی جز ضرر و وبال و بدبینی نتیجهای ندارد و چیزی عائد مستضعفین نمی‌شود، باید به وسیله فروختن رقیبات آنها بر دانشگاهها و مراکز آموزشی و بهداشتی افزود.
- ۱۵ آقای نخست‌وزیر و وزرا باید بیشتر با کمیسیونهای مختلف مجلس تماس داشته باشند.
- ۱۶ بجاست هیاتی از افراد بی‌طرف و مورد اعتماد و دلسوز و غیر شاغل که در رشتههای مختلف تخصص دارند برای تنظیم خطوط سیاسی و اقتصادی و نظامی و فرهنگی کشور بدون نام و نشان و تبلیغات تشکیل شود و نظریات نهائی آنان به هیئت دولت گزارش شود.
- ۱۷ باید به صنایع نظامی اهمیت بیشتری داده شود و از مخترعین در این قسمت استفاده شود تا هر چه زودتر از این جهت خودکفا شویم.
- ۱۸ سعی شود از دانشمندان و نویسندگان و مغزهای متفکر زندانیان در طرحهای مفید و ترجمه کتابهای علمی و فنی استفاده شود و قهرآنان بتدریج جذب شوند، و همچنین زمینه جذب مغزهای فراری که به توهم فرار کرده‌اند و قابل جذب هستند فراهم شود.
- ۱۹ ارتش با همه مصرف زیادش ارگان کم خاصیتی شده و از طرفی وجود آن ضرورت دارد، بنابراین باید سیاست کلی کشور به طرف تصفیه نوسازی ارتش و انسجام نیروهای خوب و متعهد آن منسطف شود، و چون وجود دو نیروی مستقل و مجهز مقتدر ممکن است در آینده به ضرر کشور باشد چون بالاخره دوئیت موجب تضاد است "لو کان فیهما الهه الا الله لفسدتا" لذا باید بتدریج ارتش تصفیه و مجهز شود و حفظ مرزها به آن محول شود و بسیج نیز نیروی پشتیبان و احتیاط باشد و سپاه نیز به حسب قانون اساسی برای حفظ انقلاب به داخل کشور برگردد.
- ۲۰ باید بتدریج از موسسات تکراری که جز مصرف زیاد و ایجاد تضاد شری ندارد کاسته بشود و مثلا بتدریج نیروهای خوب کمیته‌ها جذب شهرستانی و شهرستانی تصفیه شود و کمیته حذف گردد و فعلا نیز کمیته‌ها بیشتر متوجه مرزها شوند زیرا جلوگیری از مواد مخدر راهی جز بستن محکم مرزهای زمینی به وسیله نیروهای متعهد ندارد.
- ۲۱ باید بتدریج حقوق کارمندان در وزارتخانه‌های مختلف هم سطح شود و اختلاف فاحش در بین نباشد.
- ۲۲ مسئولین و روزنامه‌ها و رسانه‌های گروهی در انتقاداتشان باید رعایت ادب کنند و بعضی از ارگانها و شخصیت‌های خدمتگزار را زیر سوال نبرند که بسا موجب فرار شخصیتها خواهد شد، و اصلا چرا هر چیزی باید در روزنامه‌ها پخش شود؟
- ۲۳ باید بتدریج از شعارهای توخالی که جز دلسردی برای عده‌ای و توقعات بیجا برای عده‌ای دیگر و جز عدم ثبات وضع کشور نتیجه‌ای ندارد کاسته شود.
- ۲۴ و بالاخره سرمایه انقلاب و کشور ملت می‌باشند و اگر زود نجنبیم ملت بیشتر از حال ناراضی و از صحنه خارج و قهرا ضدانقلاب به صحنه می‌آید.
- ۲۵ در خاتمه باید مساله جنگ و حل آن را در رأس مسائل قرار داد و برای فرماندهی واحد و قوی و طرح اساسی و امکانات آن فکر اساسی کرد.

پیوست شماره ۱۰۳: یادداشت برای تذکر به مقامات قضایی در دیدار خصوصی با آنان

باسمه تعالی

- ۱ کارها بین اعضای شورای عالی قضایی کمافی السابق تقسیم شود و هر رشته به شخصی متناسب با موقعیت او محول شود.
- ۲ مسئول دادرها یک بررسی دقیق و تصفیه عاقلانه و خدا پسندانه نسبت به دادرها، و مسئول قضاات یک بررسی دقیق و عاقلانه و خدا پسندانه نسبت به قضاات انجام دهد و اگر فرضا تقسیم کار انجام نشد مرجعی برای مراجعه قضاات و دادستانها تعیین شود چون تقاضا در این جهت...
- ۳ در جذب و حفظ افراد برخوردها و سابقه‌های ذهنی شخصی ملاک نباشد بلکه با وسعت نظر و گششت ملاک استخدام ارزش کار و قاطعیت طرف و عقل و تدبیر او باشد و از باب مثال از امثال آقاییان رضائی و مظاهری که پرکار و قاطعند در پستهای مناسب استفاده شود و نگذارند استعفا دهند که قهرا سبب دلسردی عده‌ای دیگر هم خواهد شد بر فرض روزی چیزی گفته باشند بجاست صرف نظر شود.
- ۴ فرمایش حضرت امیرالمومنین به مالک اشتر که فرمودند "تم اکثر تعاهد قضاة و افصح له فی البذل ما یزید علة و تقل معه حاجته الی الناس و اعطه من المنزله لیدیک ما لا یطمع فیه غیره من خاصک" مورد توجه واقع شود و خلاصه استقلال مالی و سیاسی قاضی خوب تامین شود.
- ۵ اعضا محترم شورا از شعارهای توخالی و تحت تاثیر جو و بسا با یکدیگر متضاد که شورا را بی اعتبار و مردم را دلسرد می‌کند پرهیز کنند.
- ۶ دادگاه عالی قم هم توجیه و هم تایید شود.
- ۷ بطور کلی اگر ثابت شد حکمی برخلاف واقع شده به هر نحو شده محترمانه ابطال شود تا حقی ضایع نگردد.
- ۸ نسبت به اعداها و مصادرها دقت بیشتری انجام شود، و حتی المقدور غیر از قاتلین و سران رده بالا که سبب اقوی از مباشر و یا مفسد محسوباند اعدام نشود.
- ۹ در امر زندانها یک بررسی دقیق و تصفیه کادرها انجام شود، و افراد تند غیر متعادل محترمانه تصفیه شوند و کمبودها برطرف

- شود.
- ۱۰ احکام دادرسی و دادگاهها در مورد مصادره یا رفع توقیف اموال قاطعانه اجرا شود و چند نفر افراد متدین و قاضی مسئول این کار شوند و گرنه حکمها بی ارزش و دستگاه قضایی بی اعتبار خواهد شد و حقوق مردم نیز تضییع می شود و هم چنین احکام هیئت پنج نفری نسبت به کارشان .
  - ۱۱ دیوان عدالت اداری در مورد برگشت کارکنان ادارات که مرتکب جرم مهمی نشده اند رسیدگی و از تاریخ صدور حکم حقوق آنان پرداخت گردد و برای این جهت ماده واحدهای به تصویب برسد.
  - ۱۲ مدت تبعید معتادان به جزیره تعیین شود و بخشنامه های عفو شامل آنان هم بشود .
  - ۱۳ بنظر می رسد آقای رمضانی برای دادستانی انقلاب تهران و آقای مظاهری داریاری دادرسی انتظامی قضات مناسب باشند . چون هر دو قاطع و اهل برخورد با متخلفین می باشند .
  - ۱۴ در خاتمه توفیق بیشتر آقایان را برای اصلاح اساسی تشکیلات قضایی از خدای بزرگ مسئلت می نمایم.
  - ۱۵ راجع به مواد مخدر کارهایی که تا حال شده از اعداها و زندانها و فرستادن به جزیره موفق نبوده باید فکر اساسی کرد .
  - ۱۶ هیئت شناسایی و جذب قاضی و دادستان در قم و مشهد تقویت شود و طلاب و فضلا جذب دستگاه قضایی شوند.
  - ۱۷ مسئله قاضی سیار و قاضی تحکیم و تشکیل خانهای عدل و انصاف در مناطق کوچک و استفاده از علما شهرستانها و مناطق بررسی شود تا فشار بر دادگستری کم شود .

پیوست شماره ۱۰۴: یادداشت معظمله برای سخنرانی در جمع نمایندگان خود در دانشگاهها

بسمه تعالی

- ۱ حفظ قداست روحانیت و ساده زیستن و بی اعتنائی به دنیا و مقام، کونوا دعاه الناس بغير السننکم
- ۲ مراعات دقیق جهات اخلاقی بخصوص در برخورد با خواهران و پرهیز از مواضع تهمت
- ۳ احترام نسبت به اساتید و شخصیتهای دانشگاهی و تقدیر از کارهای خوب آنان
- ۴ چون در دانشگاهها علاوه بر گروههای انحرافی و التقاطی دو قشر مذهبی: انقلابی تند و لیبرالیسم وجود دارد باید بین مزایای هر دو قشر جمع کرد و از افراط و تفریط طرفین اجتناب نمود.
- ۵ نسبت به گروهها هم لازم است به نحو منطقی برخورد شود نه به نحو تکفیر و تحقیر که هر چند جذب نشوند اقسلا اتمام حجت شده باشد.
- ۶ انتخاب مطالب مفید و منطقی و احتراز از شعارهای بی محتوا و حرفهای تکراری مبتذل و یا بی دلیل، و اگر متون قرآن و حدیث در مباحث الهی یا سیاسی یا فلسفی یا اقتصادی جمع آوری شود و خود متون با ذکر مدارک به طالبین عرضه شود بسیار مفید خواهد بود و جاذبه هم دارد در قسمتهای مختلف سعی شود اساتید و فضلاء خوب شناسایی و از آنان دعوت شود .
- ۷ اصلا بجاست سعی شود افراد و نیروهای متخصص در گوشه و کنار شناسایی شوند و به مسئولین معرفی شوند.
- ۸ سعی شود با تشکیل جلسات خصوصی با مسئولین دانشگاهها و جهاد دانشگاهی مسائل اختلافی حل شود و از افشاگریها و هتک حرمت اشخاص پرهیز شود که هم ضرر دارد و هم شرعا جایز نیست.
- ۹ هرچند بنظر می رسد در دامن زدن به اختلافات در دانشگاهها افرادی نفوذی با ژست حق بجانب و ضاهر الصلاح نقش داشته باشند ولی این احتمال نباید موجب حمله به جوانان ظاهر الصلاح و یاسا تند شود زیرا خود این حمله بزرگترین سوره برای مخالفین است و موجب تحریک افشار خوب هم می شود، باید با حکمت و موعظه حسنه با آنان برخورد نمود .
- ۱۰ بطور کلی در اختلافات سعی کنید بی طرفی خود را حفظ کنید و در کانال قشر خاص نیفتید .
- ۱۱ لازم است برای اداره دانشگاهها و دانشکدهها اشخاص خوش سابقه مدیر و مدیر و مقبول نزد عموم انتخاب شود.
- ۱۲ بالاخره در هر محیطی واقعیتهای موجود ملحوظ گردد و با لحاظ آنها تصمیم گرفته شود .

پیوست شماره ۱۰۵: یادداشت معظمله برای ملاقات با استانداران سراسر کشور

- ۱ تشکر و تقدیر از استانداران و تبریک
- ۲ به شهرهای کوچک و روستاها بیشتر مسافرت شود و با مردم تماس گرفته شود .
- ۳ به ادارات مختلف بیشتر سر زده شود بنوع اطلاع قبلی.
- ۴ در امور جزئی نخواهند به مرکز و مقامات مراجعه کنند و قاطعیت به خرج بدهند . ۵ نصب و عزلها بر حسب لیاقت و شرایط محل انجام شود نه روابط شخصی و گروهی ۶ کمکها و امکانات رفاهی و عمرانی و بهداشتی و فرهنگی حتی المقدور به طرف روستاها و مراکز تولید متوجه شود .
- ۷ تضاد موجود بین جنگلبانی و حفظ مراتع با کشاورزان و دامداران حتی المقدور برطرف شود .
- ۸ بی طرفی خود را در انتخابات آینده و مقدمات آن حفظ کنند و مردم را آزاد بگذارند و مجری خط خاصی نباشند.
- ۹ بالاخره سرمایه شما و اسلام مردم می باشد، سعی کنید رضایت آنان را حتی المقدور تحصیل کنید.
- ۱۰ مسئله جنگ با وضع فعلی باید در راس مسائل قرار گیرد و بیش از شعار به نیرو و امکانات توجه شود.

نهج البلاغه، نامه مانک:

ص ۹۳ و اشعر قلبک الرحمه للرحمه

ص ۹۶ ولیکن ابعده رعیتک منک

ص ۹۸ والصدق باهل الورع والصدق

ص ۱۰۵ ثم انظر في امور عمالك
ص ۱۱۲ واجعل لنوي الحاجات منك قسما
ص ۱۱۴ واما بعد فلا تطر لن احتجاجك

پیوست شماره ۱۰۶: محور مطالبی که پیش از ملاقات با مسئولین روزنامهها توسط معظمه یادداشت شده بود که بیانگر بخشی از دیدگاههای ایشان می باشد.

- ۱ تشکر و تقدیر از مدیران و متصدیان روزنامهها و جرائد و نویسندگان که موجب رشد و تحکیم فرهنگ جامعه می باشند.
- ۲ رشد و تعالی انسانها به رشد و تکامل در ایندولوژی و فرهنگ و اخلاق آنان است، و زیربنای همه شئون انسان اندیشه و فرهنگ اوست نه اقتصاد و شکم.
- ۳ نویسندگان محترم تحت تاثیر جوهای کاذب تند قرار نگیرند، بلکه جوهای کاذب را بشکنند و واقعیتهای جامعه را درک و منعکس کنند.
- ۴ همیشه سعی کنند به ملت و به دولت خط صحیح اسلامی را ارائه کنند نه اینکه شناگوی مبتذل یا تضعیف کننده و انتقام جو باشند.
- ۵ برخورد روزنامهها و نمایندگان مجلس و ارگانها با یکدیگر و با دولت و مسئولین برخورد صحیح و به منظور اصلاح باشد نه انتقام جویی و خرد کردن طرفه.
- ۶ در اسلام به آبرو و حیثیت اشخاص زیاد اهمیت داده شده، افشاگریها و پخش اعلامیههای راست یا دروغ مونتاز از گناهان بزرگ است و ضرر آن برای جامعه زیاد است، نیروها را منزوی و اطمینانها را برطرف و موجب سقوط ارگانها و کشور می شود (و ان اری الیاء عرض الرجل المسلم) و انتقاد باید برای ساختن و اصلاح طرف و تذکر به او باشد نه خرد کردن و ترور شخصیت.
- ۷ روزنامهها وسعت نظر پیدا کنند و اجازه دهند افکار و اندیشههای مختلف پخش شود تا احساس انحصارطلبی و تحمیل عقائد در کار نباشد.
- ۸ در شرایط فعلی کشور روی مبارزه منفی با دشمنان و احتراز از لوکس گرایی و مصرف گرایی و اسراف و ریخت و پاش اصرار و قلم فرسایی شود.
- ۹ در درجه اول در ادارات و ارگانها و سپاه باید از ریخت و پاشها جلوگیری شود.
- ۱۰ به طور کلی باید خط مستقیم را طی نمود و از افراط و تفریط پرهیز نمود (الیمین و الشمال مضله و الطریق الوسطی هی الجاده).
- ۱۱ مثلا در امر به معروف و مبارزه با فساد و فحشا نه سستی و نه تندروی، زیرا غرض ارشاد و تنبیه طرف است و تسدی نتیجه معکوس دارد.

- ۱۲ در اقتصاد نه سرمایه داری افراطی غرب و نه اقتصاد دولتی شرق توزیع واقعا نه اسما فقط به مردم محمول شود دخالت مستقیم دولت: ۱ موجب تنفر و بغضا ملت ۲ رکود استعدادهای ۳ استخدام پرسنل زیاد ۴ نبود انگیزه برای بسط و تکامل.
- ۱۳ در جلوگیری از احتکار درجات رعایت شود و احترام مال مردم منظور گردد و فرمایش پیغمبر اکرم (ص) (انما اطهار) (ع) مورد توجه قرار گیرد، ضمنا تجار نیز باید در شرائط فعلی از احتکار و گرانفروشی اقران خود اظهار شرمندگی کنند و خودشان جلو آنان را بگیرند.
- ۱۴ باید جامعه احساس آرامش و امنیت جانی و مالی کنند، و تندروها امنیت و آرامش را از جامعه می گیرند.
- ۱۵ در رفتن به جبهه هم باید حساب شده کار کرد، پستهای حساس و ادارات و دانشگاهها را نباید خالی کرد.
- ۱۶ از شعارهای تند بی محتوا و تکراری و هیجان زا باید پرهیز کرد.
- ۱۷ بجهتهائی که به دام گروهها افتادماند پس از روشن شدن ماهیت آنان و خیانتشان به دامن ملت برگردند و ملت هم باید از آنان استقبال کنند، زیرا سهو و خطا همیشه در بشر بوده است وقتی حق برای انسان روشن شد لجبازی غلط و گناه نابخودنی است.
- ۱۸ در مقابل شبکههای کفر و صهیونیسم جهانی، تنها نیروی ما همبستگی و اتحاد است، اتحاد و همبستگی ما را به پیروزی رساند، باید آنرا حفظ کرد.
- ۱۹ دولت باید برای کارمندان و کارگران حقوق بگیر فکر اساسی بکند و از سوبسید عمومی شهرها بکاهد و برای کارمندان، کارگران، کشاورزان و تولیدکنندگان امکانات فراهم کند تا قهرا جلو کم کاریها و احيانا رشوها گرفته شود.
- ۲۰ در خاتمه همه را به تقوی و نیت خالص دعوت می کنم، والسلام علیکم جمیعا ۱. من لایحضره الفقیه: قیل للنبی (ص): لیسر سمرت لنا سمر فان الاسعار تزید و تنقص، فقال (ص) اما کنت لالقی الله بیدعه لم یحدث الی فیها شیئا فدعوا عباد الله یا کمل بعضهم من بعض ۲. تهنیب شیخ: ان رسول الله مر بالمحتکرین فامر بحکرتهم ان یتخرج الی بطون الاسواق و حیث تنظر الابصار الیها فقیل لرسول الله (ص): لیسر قومتم علیهم فغضب رسول الله (ص) حتی عرف الغضب فی وجهه فقال: انا اقوم علیهم؟ انما السمر الی الله یرفعه اذا شا و یخفضه اذا شا ۳. ابن ماجه عن ابی سعید: غلا السمر علی عهد رسول الله (ص) فقالوا: لو قومتم یا رسول الله (ص) قال: انسی لارجو ان افارقکم و لایطینی احدمنکم بمظلمه ظلمته ۴. نهج البلاغه: و اعلم مع ذلك ان فی کثیر منهم ضیفا فاحشا و شحا قبیحا و احتکارا للمنافع و تحکما فی البیاعات و ذلك باب مضر للعامة و عیب علی الولاة فانع من الاحتکار فلن رسول الله منع منه ولیکن البیع بیعا سمحا بموازين عدل و اسعار لا تتجحف بالفریقین من البایع و المبتاع.

پیوست شماره ۱۰۷: یادداشت برخی محورهای اساسی برای تذکر به مسئولین در جهت بهبود مراسم حج

بسمه تعالی

- ۱ توجیه حجاج در ایران به وسیله رادیو و تلویزیون راجع به برخوردها و خریدها و رعایت اخلاق و ظواهر شرع
- ۲ عدم سخت‌گیری در فرودگاهها و ترک کارهای موهن و مضر به حیثیت جمهوری اسلامی
- ۳ حذف بعضی مصارف غیر ضروری و غیر لازم مثل بردن آلو مثلا
- ۴ تقلیل مدت ماندن حجاج در حجاز به ۲۵ الی ۲۷ روز
- ۵ عدم تبعیض نسبت به منازل و امکانات و جلوگیری از گدازها
- ۶ دقت در انتخاب روحانیین و محول کردن آن به ائمه جمعه استانها و ارشاد استانها
- ۷ امتحان دقیق از روحانی و کمک روحانی نسبت به مسائل حج بدون تبعیض و مسامحه، راجع به این موضوع شکایت زیاد بوده.
- ۸ حتی المقدور مقدم داشتن افراد مسن که تاخیر ممکن است سبب محرومیت آنان شود.
- ۹ حتی المقدور مقدم داشتن کسانی که تا حال مشرف نشده‌اند و حج واجب دارند. ۱۰. تحمیل نکردن افراد به کاروانها به اسم کارگر و محول کردن تعیین کارگر به خود آنها ۱۱. حذف سهمیه ارگانها بجز خانواده شهنا
- ۱۲ ساده کردن تشکیلات بعثه امام و تقلیل افراد منتسب به آن
- ۱۳ تماس بیشتر بعثه امام با علما و شخصیت‌های کشورهای اسلامی و بها دادن به آنان
- ۱۴ تهیه کتابچه جامع به زبانهای مختلف در رد اشکالات و تبلیغات سو علیه جمهوری اسلامی
- ۱۵ بردن مناسک و کتب لازمه با پست سیاسی یا وسیله دیگر و توزیع بین حجاج در حجاز
- ۱۶ حتی المقدور نرفتن مسئولین کشور به حج مگر اینکه مستطیع باشند و قرعه به نامشان بیفتد.
- ۱۷ دولت نوازمی را که حجاج به عنوان سوغات می‌آورند قبلا بخرد و وارد کند و در فرودگاه به حجاج بفروشد.

پیوست شماره ۱۰۸: نمونه‌ای از یادداشتهای معظمله پیش از ملاقات و سخنرانی عمومی برای مردم

۶۷/۳/۱۵

- ۱ طلب رحمت برای شهدا ۱۵ خرداد و همه شهدا تا حال و تسلیت به بازماندگان آنان
- ۲ تقدیر و تشکر از مردم که از ۲۵ سال پیش تا حال با همه شهادتها و خرابیها و آوارگیها و مشکلات زندگی در صحنه باقی مانده‌اند، و این دلیل است بر اینکه انقلاب شما مردم بر حسب هوس و احساس فقط نبوده بلکه ریشه دار بوده و هست.
- ۳ پس باید مسئولین برخوردشان با این مردم به این خوبی محترمانه باشد و کرامت انسانی آنان حفظ شود و حتی از لغزشها حتی المقدور صرف نظر شود، چنانچه امیرالمومنین(ع) خطاب به مالک فرمود: (نامه ۵۳ نهج البلاغه) «واشعر قلبک الرحمة للرحمة و المحبة لهم و اللطف بهم، و لا تكون علیهم سبعا ضاربا تفتنم اکلهم فانهم صنفان: اما اخ لك فی الدین او نظیر لك فی الخلق، یسرف منسهم الزلل و تعرض لهم العلل و یوتی علی ایدیهم فی العمد و الخطا فاعظهم من عفوك و صفحك مثل الذی تحب ان یعطیک الله من عفوه و صفحه»
- ۴ انقلاب ما برای اسلام و ارزشهای معنوی و اخلاقی بود، شعار مردم: استقلال، آزادی، جمهوری اسلامی بود. هدف فقط تبدیل حکومت و حاکم نبود، علی(ع) به مجرد حرف، مزاحم کسی نمی‌شد. خوارج تا قیام مسلحانه انجام ندادند مزاحمشان نشد.
- ۵ اگر عملا اسلام و ارزشهای دینی و اخلاقی و انسانی حفظ شود انقلاب الگو می‌شود و جاذبه پیدا می‌کند و ملت‌ها جذب می‌شوند و همین است راه صدور انقلاب، باید به علم و صنعت و تکنیک و موازین اسلامی اهمیت داد تا کشور خودکفا و الگو شود.
- ۶ فرمان اخیر امام مدظله نسبت به آقای هاشمی نباید در حد شعار بماند بلکه باید با یک تصمیم انقلابی در نیروهای مسلح که «حصون الرعیه و عز الدین و سبل الامن» می‌باشند یک تحول انقلابی پیدا شود و تضادها و ناهمبگی‌ها برطرف شود.
- ۷ کشور یک نیروی نظامی و یک نیروی انتظامی لازم دارد، یک صنایع نظامی، یک نیروی هوایی، یک نیروی دریایی و هکذا اسم مهم نیست، ادغام نیروها وقتی میسر است که هیچ نحو ملاحظه کاری در میان نباشد و قاضعانه عمل شود.
- ۸ جمعیت ایران بیش از سه برابر عراق است و ایمان مردم ما هم کمتر نیست، عمده اشکال در عدم برنامه و عدم همبگی و عدم فرماندهی ما است.
- ۹ نباید از نیروهای مجرب و متعهد موجود در همه ارگانها و موسسات از ارتش و سپاه و جهاد و سایر موسسات استفاده شود.
- ۱۰ آقای هاشمی باید عمده وقت خود را صرف این موضوع کنند و از کارهای دیگر صرف نظر کنند و با مشاغل متعدد امکان موفقیت نیست.

پیوست شماره ۱۰۹: یادداشت برای گفتگو و مذاکره در دیدار آقای میرحسین موسوی نخستوزیر وقت که اتفاقا سران مملکتی نیز حضور داشتند.

خطاب به جناب آقای موسوی نخستوزیر تاریخ ۶۷/۷/۹

بسمه تعالی

- ۱ پس از جنگ انتظار تحول اساسی در اقتصاد و سیاست و برخورد با مردم می‌رفت. ۲. کسب‌وکارها و تبعیضها و تورم و درآمد کم و اختلاف قیمت‌های بی‌رویه که منشا عمده آنها خود دولت و عدم تخصص و دلسوزی و تنگ نظریها و سخت‌گیریهای بعضی مسئولین بازرگانی و صادرات و واردات کشور و دخالت و تصدی بسیاری از ارگانها نسبت به تجارت بی‌حساب از قبیل سپاه و بنیاد شهید و امثالها می‌باشد، اینها همه وضع اقتصادی کشور را فلج کرده است.
- ۳ در بازرگانی خارجی دولت موفق نبوده و بیست درصد برای بخش خصوصی بسیار کم است، دولت بیشتر باید نظارت کند.

- ۴ امروز کشورهای چپ رو و تند هم به اشتباه خود واقف شده‌اند و سیاست درهای باز را تعقیب می‌کنند و به مردم بیشتر بها می‌دهند باید مسئولین تنگ نظر و سختگیر و بی‌اعتنا به مردم اساسا تعویض شوند چون ترک عادت برای بعضی میسر نیست.
- ۵ امروز بهانه جنگ برطرف شده، باید بتدریج صف و کوبین را کنار گذاشت و به مردم بیشتر بها داد.
- ۶ تسعیرات حکومتی موفق نبوده است و ناراحتی زیاد درست کرده، کار نوعا به دست بچه‌های خام و عقیده دار افتاده و خود این سیاست موجب بسیاری از کمبودها و نابرابریها شده، شما به گزارشهای مسئولین صد درصد اعتماد نکنید.
- ۷ اطلاعات و سپاه و کمیته‌ها و دادستانها و بازجوها و امثالهم باید در روش خود تجدید نظر کنند، ما از بازداشت‌های زیاد و تنبیهات و تعزیرات و بستن و کشتن نتیجه نمی‌گیریم، به علاوه مردم را که سرمایه کشور و انقلابند زیاد ناراضی می‌کنیم، و به عده زیادی در اثر اشتباه مسئولین و مأمورین ظلم‌های بی‌جبران می‌شود، "و الملک یبقی مع الکفر و لا یبقی مع الظلم" دنیا هم با تبلیغات خود ما را محکوم می‌کند و در انزوای سیاسی قرار می‌گیریم، در بازداشتها و تعزیرات باید به مقدار ضرورت قناعت کرد. اساس دین مقدس اسلام بر عفو و اغماض و گذشت است سوره‌های قرآن با نام رحمن و رحیم شروع می‌شود و پیغمبر ما رحمه للعالمین است و امیرالمومنین (ع) در خطاب به مالک اشتر می‌فرماید "نواشع قلبک الرحمه للرحمه والمحبه لهم و اللطف بهم، و لا تکون علیهم سبعا ضاریا فتتم اکلهم فانهم صنفان: اما اخ لک فی الدین او نظیر لک فی الخلق یفرط منهم الزلل و تعرض لهم العلل و یوتی علی ایدیهم فی العمد و الخطا فاعظم من عفوک و صفحک مثل الذی تحب ان یعطیک الله من عفوہ و صفحہ." باید سیره و روش پیغمبر اکرم (ص) در فتح مکه و جنگ هوازن و سیره امیرالمومنین (ع) در فتح بصره برای مالگو و نمونه شود.
- ۸ چند میلیون ایرانی آواره ما در خارج از کشور داریم که فرضا صد هزار از آنان مثلا ضدانقلاب و ضد اسلام باشند بقیه نوعا بی‌تفاوت بلکه بعضا علاقمند به اسلام و انقلابند و مایلند به کشور برگردند، و تسلیفات و جوها و بعضی تنبیهات آنان را وحشتزده کرده، و در بین آنان مغزهای متخصص و متفکر مورد نیاز کشور زیاد وجود دارد، در صورتی که نفس وجود هر یک از آنان در محیط خارج یک وسیله تبلیغ علیه کشور است و حکایت از وجود یک نحو ترس و خشونت در کشور می‌کند، باید یک عفو و گذشت عمومی اعلام شود. مثلا هر کس به سفارت ما در خارج یا هیئتی از وزارت خارجه و اطلاعات و سپاه مثلا در کنار سفارت مراجعه کند و یک تعهد کتبی بندهد که مقررات کشور و ظواهر شرع را رعایت کند و از خشونت پرهیز کند بتواند آزادانه وارد کشور شود و هیچ ارگانی حق تعرض و بازجویی نسبت به او نداشته باشد و بر گذشتها همصلاوات و هر مقدار جنس حلال و مشروع هم مجاز باشد با خودش به کشور وارد کند و در امور و صنایع هم بتواند سرمایه‌گذاری کند، خود این امر افراد و سرمایه‌ها را جذب و بسیاری از کمبودها را برطرف می‌کند، و پس از ده سال از انقلاب تحول جدیدی خواهد بود.
- ۹ نسبت به سرمایه‌گذاری در صنایع و تولیدات کشاورزی و دامداری تشویق کمتر می‌شود و سخت‌گیری و مقررات دست و پاگیر زیاد است باید کاری کرد که مردم علاقمند شوند و احساس کنند که سرمایه آنان محفوظ و سود آور است. اگر ملت ما در فعالیتهای اقتصادی خود احساس امنیت جانی و مالی و آبرویی کند احتیاج به سرمایه‌گذاری خارجی نداریم.
- ۱۰ در سیاست داخلی و خارجی کشور و تصمیم گیرندگان و وزارتخانه‌های مختلف باید همبستگی کامل وجود داشته باشد و یک سیاست پخته شده مشورت شده حکم فرما باشد. و ملت را نباید در مسائل مهم اساسی به حساب آورد، تصمیمات مهمه و ارتباطات و خط مشی‌ها بالاخره مخفی نمی‌ماند و دروغهای مصلحت‌آمیز و توریها بالاخره فاش می‌شود، چرا دشمنان بدانند و افشا کنند و ما از خود ملت مخفی‌نمائیم. اصلا سیاست صحیح و اسلامی سیاسی است مبتنی بر صداقت و راست‌گویی، ملت ما الحمدلله رشد عقلی و فکری دارند و خودشان مصالح و مفاسد را درک می‌کنند.
- ۱۱ ادارات و ارگانها و موسسات پر خرج و تکراری باید بتدریج اصلاح و در یکدیگر ادغام شوند، و مقررات دست و پاگیر اداری حذف شود، و اصل را باید بر صحت و سلامت ملت گذاشت نه بر فساد و انحراف آنان.
- ۱۲ برای تعدد موسسات نظامی و انتظامی و صنایع نظامی هر چه زودتر باید فکر اساسی کرد تا دارای یک قدرت متشکل همبند نظامی و یک نیروی همبند انتظامی باشیم و گرفتار تضادها و خرجهای تکراری نشویم، واضح است که بقا حیات سیاسی و اجتماعی ما مرهون صحت و همبندی و نظم این دو قوه است.
- ۱۳ دولت باید در ایجاد کار و شغل‌های واقعی مورد نیاز هر چه بیشتر فعالیت کند، و سرمایه‌گذاری در امر تولیدات و صنایع را بر سرمایه‌گذاری در مصارف و تشریفات مقدم بدارد. اکثر اعتیادهای مضر و شیوع مواد مخدره و فسادهای اجتماعی و رشوها و دزدیها و فحشاها معلول بی‌کاریها و نداشتن راه درآمد مشروع است. ما به جای مبارزه با علل اصلی همیشه با معلولها مبارزه می‌کنیم و لذا موفق نیستیم، مردم نوعا خورند و بالفطره جانی نیستند، ضرورت آنان را به فساد می‌کشاند.
- ۱۴ کارها را باید به کاردانهای شجاع عاقل و متخصص متعهد محول کرد و اگر فرضا وزیر یا مسئولی یا مقامی احساس کرد کاری برایش سنگین است عقل و منطق و وجدان و دین حکم می‌کند کار را به اهلهش واگذار کند.
- ۱۵ اگر در جایی با شکست مواجه شدیم باید ریشه یابی کنیم که چرا به اینجا رسیدیم و چه عواملی ما را به اینجا رساند تا دوباره گرفتار نشویم، نه اینکه فقط به اشتباه خود اقرار کنیم و اظهار ناراحتی کنیم، تغییر عوامل و مسئولین یک امر عاقلانه خنایسندانه متعارف دنیا است. در خاتمه سعی کنید خدا را شاهد رفتار و گفتار خود بدانید و از خدا غفلت نکنید. والسلام علیکم انشا الله موفق باشید.

۶۷/۷/۹

حسینعلی منتظری

پیوست شماره ۱۱۰: یادداشت برای تذکر به نمایندگان خود در دانشگاهها و مسئولین دانشگاهها و اساتید و دفتر مرکزی نمایندگان

تاریخ ۶۷/۸/۵

- ۱ تشکر از آقایان نمایندگان و همچنین مسئولین دانشگاهها و اساتید و دفتر مرکزی نمایندگان
- ۲ فضیلت علم و عالم و ترغیب در علم از جهات مختلفه، و اطلاق نسبت به همه علوم مفیده حتی علوم جدید
- ۳ سعی در تعلم و بالا بردن سطح علمی دانشگاهها و احترام متقابل استاد و شاگرد
- ۴ برخورد خوب با دانشجویان و دانشگاهیان و احتراز از تفسیق و تکفیر و انگ زدن و ایجاد وحشت و نفرت در آنان
- ۵ ملاک همیشه باید فعلیت اشخاص باشد و باید نسبت به گذشتهها و خطاها با اغماض برخورد کرد، "کل ابن آدم خطا فخير الخطائین التوابون"
- ۶ نمایندگان و اساتید معارف بیشتر حضور داشته باشند و با دانشجویان بیشتر تماس داشته باشند برای رفع شبهات و مشکلات، نه اینکه بصورت استادان حرفهای در آیند که هدف فقط تدریس در کلاس باشد.
- ۷ شورای انقلاب فرهنگی اقدام به استخدام رسمی اساتید معارف واجد شرایط بنماید. ۸. روسای دانشگاهها و دانشکدهها در نصب و عزل اساتید نظر نمایندگان را در امور مربوط به تعهد دینی اساتید جلب نمایند.
- ۹ برای بالا بردن سطح علمی دانشگاهها از اساتید و فارغ التحصیلان ایرانی خارج دعوت شود و به آنان بها داده شود تا جذب شوند و برای آنان امکانات فراهم گردد، دانشمندان و متخصصین سرمایههای با ارزش کشور هستند باید علم را به کشور آورد.
- ۱۰ بجا است در کنفرانسهای روسا دانشگاهها و هیات امنای دانشگاهها از نمایندگان و یا اقلا دفتر مرکزی دعوت شود.
- ۱۱ آزادی بیان و انتقاد سازنده برای بالا بردن کشور و ترقی جامعه ضروری است، جلو جولانهای فکری را نگیرید.

سوره فاطر آیه ۲۷ و ۲۸: "الم تر ان الله انزل من السماء ماء فاخرجنا به ثمرات مختلفا الوانها و من الجبال جدد بيض و حمر مختلف الوانها و غرايب سود و من الناس والدواب والانعام مختلف الوانها كذالك انما يخشى الله من عباده العلماء ان الله عزيز غفور"

اصول کافی ج ۱ ص ۳۶ معاوی بن وهب قال: سمعت ابا عبد الله (ع) يقول: اطلبوا العلم و تزينوا معه بالحلیم و السوکار، و تواضعوا لمن تعلمونه العلم و تواضعوا لمن طلبتم منه العلم و لا تكونوا علما جبارین فيذهب باطلکم بحقکم
اصول کافی ج ۲ ص ۳۸۲ عن زواره قال: دخلت انا و حرمان او انا و بکیر علی ابي جعفر (ع) قال: قلت له: انا نمد المظمار، قال: ما المظمار؟ قلت: التمر، فمن وافقنا من علوی او غیره تولیناه و من خالفنا من علوی او غیره برئنا منه. فقال لي: يا زواره قول الله اصلق من قولك فاین الذین قال الله عز و جل "الا المستضعفين من الرجال و النساء و الولدان لا یستطیعون حیلہ و لا یهتدون سبیلا"؟ این المرحوم لامرأته؟ این الذین خلطوا عملا صالحا و آخر سیئا؟ این اصحاب الاعراف؟ این المولفہ قلوبهم؟ و زاد حماد فی الحديث فارتفع صوت ابي جعفر (ع) و صوتی حتی کان یسمعه من علی باب الدار.
اصول کافی ج ۲ ص ۴۵ عبد العزيز القراطیسی قال: قال لی ابو عبد الله (ع) یا عبد العزيز ان الايمان عشر درجات بمنزله السلم یصعد منه مرقا بعد مرقا فلا یقولن صاحب الاثنین لصاحب الواحد: لت علی شی حتی ینتهی الی العاشر، فلا تسقط من هو دونک فیسقطک من هو فوقک و اذا رایست من هو اسفل منك بدرجه فارفعه الیک برفق و لا تحملن علیه ما لا یطیق فتکسرہ فان من کسر مؤمنا فعليه جبره.

م.ع.ح

پیوست شماره ۱۱۱: نامه معظمله به مجلس شورای اسلامی در ارتباط با لایحه اراضی شهری، تاریخ ۱۳۶۶/۱/۲۲

تهران مجلس شورای اسلامی

توسط جناب مستطاب حجج الاسلام آقای هاشمی رفسنجانی ریاست محترم مجلس دامت افاضاته حضرات نمایندگان محترم مجلس دامت توفیقاتهم

پس از سلام، راجع به لایحه اراضی شهری آنچه من گفتم از این قرار است: "من در کنار مجلس دخالت نمی‌کنم، ولی هر فردی حق دارد نظر خود را اظهار کند، به نظر اینجانب که محصول مشاهدات دور اول این قانون است این قانون موفق نبوده است، و در اغلب شهرها درگیری و ناراحتی درست کرده است، و روی هم ضررش بیش از نفعش بوده است. و اگر فرضاً در جاهایی ضرورتی هم احساس می‌شده با این قانون ضرورتها مرتفع نشده است. معاملات عادی روی زمین با قیمت‌های تصاعدی که معلول تورم و تنزل ریال است انجام می‌شده و وجود اسمی این قانون مانع ثبت در دفاتر بوده است که هم به ضرر دولت و شهرداریها و هم به ضرر مردم تمام شده است. در شهرهای کوچک محفوف به اراضی موات کمتر مساله وجود دارد، و در شهرهای بزرگ کمبود مسکن و گرانی زمین تصادفاً موجب کمتر جذب شدن مردم است به آنها، و بالمل به نفع کشور است. و اگر فرضاً برای موسسات ضروری دولت احساس ضرورت شود بجاست فقط همان مطرح شود، و ضمناً احترام شرعی اموال مردم و دغدغه‌ها در تعبد در صحت نماز و عبادات نیز باید مورد توجه آقایان نمایندگان محترم واقع شود، البته بر صاحبان زمین و مساکن نیز لازم است انصاف را رعایت نمایند.

والسلام علیکم و رحمة الله و بركاته

قم حسینعلی منتظری

پیوست شماره ۱۱۲: مکتوب معظمله مبنی بر ضرورت هماهنگی نمایندگان ایشان در دانشگاهها با نمایندگان جهاد دانشگاهی و اتحادیه انجمنهای اسلامی

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

محضر مبارک حضرت آیتالله العظمی منتظری مدظله العالی

با ابلاغ سلام و تحیات وافره، پیرو اطلاعیه‌ای که در روزنامه‌ها در مورد آقایان دکتر معین و مهندس وحید احمدی منعکس گردیده است معروض می‌دارد همان طور که نظر مبارک آن حضرت در حکم صادر جهت شورای مرکزی نمایندگان است، شورای مرکزی طبق نظر مطاع آمادگی دارد با انجمنهای اسلامی و جهاد دانشگاهی و نمایندگان دانشجویان ارتباط مستقیم برقرار نماید، و چنانکه در پاسخ انجمنهای اسلامی مرقوم فرموده‌اید نظریات و پیشنهادها آقایان نمایندگان انجمنهای اسلامی دانشجویان و جهاد دانشگاهی را به عنوان رابط صورت‌توجه قرار دهد و در این رابطه مجدداً نظر مبارکتان را استعلام می‌نماید. طول عمر و دوام عزت روزافزون آن ولی فقیه و قائم‌مقام رهبری را مسئلت دارد.

از طرف شورای مرکزی نمایندگان حضرت آیتالله العظمی منتظری در دانشگاهها ۶۶/۱۱/۱۱

محمد محمدی گیلانی

باسمه تعالی

پس از سلام و تحیت، همان طور که قبلاً صحبت شد جهاد دانشگاهی و اتحادیه انجمنهای اسلامی دانشجویان دو ارگان فعال در دانشگاهها می‌باشند و اغلب اعضای آنها بچه‌های مومن و علاقه‌مند به انقلاب و مذهب هستند و در اثر تماس مستقیم و دائم با اساتید و دانشجویان به روحیه آنان آشنا می‌باشند، لذا لازم است شورای مرکزی نمایندگان همان طور که مرقوم فرموده‌اید با نمایندگان آنان ارتباط مستقیم برقرار نماید و نظریات و پیشنهادها آنان را مورد توجه قرار دهد و حتی‌المقدور نظر آنان را تأمین نماید، ولی بالاخره شناخت آقایان محترم اعضای شورا نسبت به روحیات و درجات علمی علما و اساتید معارف اسلامی بیشتر است بالنتیجه تصمیم نهایی مربوط به حضرات اعضای شورا می‌باشد، و از آقایان نمایندگان جهاد و اتحادیه هم انتظار می‌رود کاملاً هماهنگ باشند زیرا غرض و هدفی جز خدمت به اسلام و انقلاب علم در کار نیست. قال الله تعالی "و شاورهم فی الامر فاذا عزمت فتوکل علی الله".

۶۶/۱۱/۱۳

حسینعلی منتظری

پیوست شماره ۱۱۳: مکتوب معظمله مبنی بر استفسار نمایندگان ایشان در دانشگاهها از دفتر حضرت امام

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

حضرات حجج اسلام والمسلمین آقایان محمدی گیلانی، جنتی، محفوظی، اعضای محترم دفتر مرکزی نمایندگان اینجانب در دانشگاهها دامت‌افاضاتهم

پس از سلام و تشکر از زحمات و خدمات ارزنده شما آقایان محترم و نمایندگان به عرض می‌رساند: چون تعیین نمایندگان روحانی برای دانشگاهها بر حسب مصوبه ستاد انقلاب فرهنگی منصوب از طرف حضرت امام مدظله بود که ظاهراً به تصویب شورای انقلاب فرهنگی نیز رسیده است لازم است دفتر مرکزی از بیت حضرت امام استفسار کند و نظر معظمله را جویا شوند. اگر ایشان صلاح دانستند کار دفتر مرکزی و نمایندگان را تأیید فرمایند که زیر نظر بیت معظمله به کار خود ادامه دهند، و اگر صلاح نمی‌دانند انحلال آن را اعلام فرمایید. والسلام علیکم ورحمته و برکاته

۱۳۶۸/۱/۱۴

حسینعلی منتظری

پیوست شماره ۱۱۴: تعیین نماینده برای انجمن اسلامی معلمان سراسر کشور

تاریخ ۶۴/۶/۲۵

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

جناب حجج اسلام آقای حاج شیخ جعفر سعیدیان دامت‌افاضاته

پیرو درخواست شورای مرکزی انجمن اسلامی معلمان سراسر کشور دامت توفیقاتهم مبنی بر تعیین نماینده‌ای از طرف اینجانب، همان گونه که در اساسنامه انجمن معلمان قید شده است مقتضی است جنابعالی که التزام و تعهدتان در اسلام محرز می‌باشد مسئولیت شرکت در انجمن مذکور را به نمایندگی اینجانب بپذیرید، و سعی نمائید با همت و مشورت با اعضا محترم انجمن اهداف دینی و انقلابی موسسین بزرگوار همچون شهدا عزیز مرحومین رجایی و باهنر طاب ثراهما را به نحو احسن پیاده نمائید، و ترتیبی داده شود که معلمان سراسر کشور بیدم‌الله تعالی این قشر فداکار و خدمتگزار بی‌ش از پیش منجم گردند، و در زمینه رشد فکری و فرهنگی خودشان و خدمت به جوانان عزیز دانش آموز موفق باشند و بتوانند نیازهای آینده اسلام و انقلاب را مرتفع نمایند.

از خدای بزرگ توفیق همه خدمتگزاران به اسلام و مسلمین را مسئلت می‌نمایم. والسلام علیکم و علی جمیع اخواننا المسلمین و رحمته و برکاته

حسینعلی منتظری

پیوست شماره ۱۱۵: نامه برخی از علما و روحانیون و گروههای اسلامی افغانستان به معظمله و پاسخ ایشان در

جهت تحکیم وحدت بین‌نیروهای مسلمان و مبارز افغانستان، مورخه ۱۳۶۵/۲/۳

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

محضر مبارک فقیه عالیقدر حضرت آیت الله العظمی منتظری دام تبرکاته
با سلام و احترام نظر به اینکه با ابتکار حضرت تعالی موج خونریزی و درگیریهای گروهی در مناطق شیعه نشین افغانستان مهیا
گشته است، اکنون به منظور تحکیم صلح و آتشسوزی در مناطق مزبور مستدعی است ضمن اعلام حکم شرعی نسبت به زد و
خوردهای گروهی و جنگهای داخلی آن سامان تکلیف علما و روحانیون و احزاب را تعیین فرمایید.
طول عسر مقام معظم رهبری انقلاب حضرت امام خمینی و سرکار عالی و پیروزی رزمندگان اسلام در ایران و افغانستان و ... را از
خداوند متعال خواستاریم.

یاسداران جهاد اسلامی افغانستان، نهضت اسلامی افغانستان، جبهه متحده انقلاب اسلامی افغانستان، حرکت اسلامی
افغانستان، سازمان نیروی اسلامی افغانستان، دعوت اسلامی افغانستان، حزب الله افغانستان، جنبش اسلامی مستضعفین
افغانستان.

سید غلامحسین موسوی، سید عبدالخالق علوی، سید ابراهیم فاضل، سید میرهادی سجادی مزاری، علی جبرئیلی هروی،
غلامحسین مصباح، صالحی.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

حضرات علما اعلام و فضلا کرام و برادران مسلمان افغانی دامت توفیقاتکم بحق محمد و آله و خلائق عدوکم و علو الاسلام
والمسلمین بنصره و عزه

در این شرایط حساس که استعمارگران شرق و غرب علیه اسلام و نهضت جهانی مسلمین متحد شدهاند و نسبت به کشور مسلمان
افغانستان در صدد توطئه جدید و معامله سیاسی میباشند، بر همه گروهها و احزاب و سازمانهای اسلامی افغانستان واجب و لازم
است که از اختلاف گروهی و درگیریهای داخلی بپرهیزند و آتشسوزی هیئت اعزامی را محترم شمارند و از هر حرکتی که منجر به
درگیری و خونریزی مجدد بین مسلمین میگردد خودداری نمایند و هر فرد یا گروهی که عالما عامداً به وحدت کلمه اسلامی و
آتشسوزی فعلی بیاعتنائی کند معرفی نمایند تا تکلیف شرعی ملت مسلمان افغانستان و مسئولان مربوطه نسبت به آنان تعیین
گردد.

حضرات علما و فضلا و برادران مسلمان اعم از شیعه و سنی به حساسیت مقطع فعلی کشورشان توجه دارند. اگر در این
مرحله که استعمارگران مشغول معامله سیاسی روی کشور شما میباشند گرفتار مسامحه و کوتاهی و تنگ نظری و
انحصارطلبی شوید، برای همیشه توسط دشمنان اسلام، اسلام و مسلمین در افغانستان شکست خورده و از صحنه خارج
می شوند. باید همه احزاب و گروهها به دور از گرایشهای خاص گروهی و فرقه ای و مذهبی بر حول محور اسلام و قرآن یک
تشکل سیاسی از افراد متدین متعهد عاقل بوجود آورند و نگذارند ملت مسلمان و مظلوم افغانستان گرفتار توطئه استعمارگران و
بازیگران سیاسی شوند و خونهای پاک شهیدان به هدر رود و تاریخ و نسل آینده شما را محکوم نمایند و نزد خداوند قهار و
اولیا خدا شرمسار باشید. از خدای بزرگ نصرت و عظمت اسلام و مسلمین و شکست نقشه های استعمارگران را خواستاریم.
والسلام علیکم ورحمته و برکاته

۲۴ شعبان ۱۴۰۶

حسینعلی منتظری

پیوست شماره ۱۱۶: نامه معظمله به آقای خامنه ای در مورد تلاش برای ایجاد وحدت در بین گروههای مبارز شیعه افغانستان

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ و به نستین

جناب مستطاب حجج الاسلام والمسلمین آقای حاج سید علی خامنه ای رئیس جمهور محترم ایران دامتافاضاته
پس از سلام و تحیات، جنابعالی توجه دارید که گروههای شیعه افغانستان به جای جنگ با حکومت مارکسیستی و قوای
اشغالگر روس برادرکشی اشتغال داشتند، و در اثر اعزام یک هیئت به سرپرستی جناب حجج الاسلام آقای جواهری با چه مشقاتی به
جنگهای داخلی خاتمه داده شد، و در آن وقت رادیسو مسکو و کابل تبلیغات زیادی علیه هیئت انجام دادند، و من چقدر وقت و نیرو
مصرف کردم تا گروههای شیعه را بیکدیگر نزدیک کردم و بین آنان پیمان وحدتی منعقد شد که همه امضا کردند و لسی
متاسفانه گروه نصر به اتکا بچشمای وزارت خارجه به بهانه های واهی از امضای پیمان سرپیچی کردند و مثل اینکه حکومت
آینده افغانستان را منحصر در تیول خود می دانستند. اینک که زمزمه تشکیل دولت موقت و دولت در تبعید از طرف گروههای
متحد هفت گانه اهل سنت شنیده می شود اگر همه گروههای شیعه مذهب هم آهنگ و متحد نشوند که یک گسره قسری و
نیرومندی را تشکیل دهند مسلماً کلاه آنان در معاملات سیاسی در پس معرکه خواهد بود و آنرا سهمی در حکومت آینده نخواهد
بود. و بالاخره آقای شیخ آصف محسنی هر چند مورد اشکال باشد از رهبران سنی مذهب و بعضاً متمایل به وهابیت که
بندر نیست و کاربرد گروههای افغانی مخصوصاً پس از اتحاد مسلماً از مجلس اعلاای عراق بیشتر است و ارزش صرف وقت را
دارد. بنابراین بجا بلکه لازم است جنابعالی به هر نحو شده علما و روسای گروههای شیعه را هر چه زودتر دعوت کنید و بین آنان
یک وحدت و انسجام اساسی ایجاد فرمایید. من که فعلاً به برکت وزارت محترم اطلاعات شما حتی زندگی خانوادگی من
درهم و برهم شده و حال و فکری برایم نموده ولی جنابعالی کقدر مقام ریاست جمهوری کشور انقلابی ایران قرار گرفته اید و
بحمدالله از نطق و بیان رسا و بینش سیاسی بهره مند می باشید لازم است در انجام این خدمت مهم هر چه سریعتر اقدام فرمایید. شکرالله
سهیکم، و لازم نیست در رسانهها گفته شود تا اشکال سیاسی برای شما داشته باشد.

۶۵/۱۰/۲۹

حسینعلی منتظری

پیوست شماره ۱۱۷: پاسخ معظمه به سوال جمعی از اساتید دانشگاه در مورد حکم شرعی تشکیل احزاب مستقل و عضویت در آن.

وله الحمد

محضر مبارک حضرت استاد آیت‌الله العظمی منتظری

با سلام و دعای خیر با توجه به لزوم تطبیق نظام جمهوری اسلامی ایران با موازین شرع از یکسو و القانات برخی از افراد و جریانات در باب وارداتی بودن رقابت‌حزبی و غربی‌ت‌حزب، متمنی است حکم شرعی تشکیل احزاب مستقل از دولت و عضویت در آن را مرقوم فرمایید. همچنین منع از آن چه حکمی دارد؟

جمعی از اساتید دانشگاه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پس از سلام و تحسین، خداوند خالق قادر حکیم در آیه ۷۱ سوره توبه: "والمؤمنون والمؤمنات بعضهم اولیا بعض یامرون بالمعروف وینهون عن المنکر" فریضه امر به معروف و نهی از منکر را صریحا به عهده همه مومنین و مومنات قرار داده، و چون امر و نهی دیگران یک نحو دخالت در کار دیگران است، خداوند به عنوان مقدمه این فریضه الهی همه افراد را نسبت به یکدیگر ولی و صاحب اختیار قرار داده و لایتمقول به تشکیک و دارای مراتب می‌باشد، یک مرتبه آن عمومی است ولی در شعاع انجسام این فریضه الهی و وجوب این فریضه وجوب‌تبعیدی فردی فقط نیست، بلکه هدف بسط معروف است در جامعه، و جلوگیری از هر منکر و عدوان و ظلمی که ممکن است اتفاق افتد. در خبر جابر از امام پنجم (ع) نقل شده: "ان الامر بالمعروف والنهی عن المنکر سبیل الانبیا و منهاج الصالحین، فریضه عظیمه بها تقام الفرائض وتامن المذاهب وتحل المكاسب وترد المظالم وتعمو الارض وینتصف من الاعدا و یستقیم الامر" (وسائل الشیعه ج ۱۱ ص ۳۹۵) و توضیح است که مرتب شدن این همه آثار و برکات بر این واجب خدایی میسر نیست مگر با تحصیل قدرت وسیع و نیروی مجهز و فعال، و در ضمن حدیث مفصل از پیامبر اکرم (ص) نقل شده: "کلکم راع و کلکم مسئول عن رعیتة" (صحیح بخاری ۱۶۰/۱ کتاب‌الجمعه)

پس افراد جامعه حق ندارند نسبت به آنچه در جامعه می‌گذرد بی‌تفاوت باشند و حتی در برابر قدرتمندان ستمگر نیز سکوت جامعه روا نیست. حضرت سید الشهدا (ع) نیز مسیر کربلا برای تبیین جهت قیام خود از رسول خدا (ص) نقل فرمودند: "من رای سلطانا جائرا مستحلا لحرم الله ناکثا لعهد الله مخالفا لسنة رسول الله (ص) یعمل فی عباد الله بالاثم والعنوان فلم یغیر علیه بفعل ولا قول کان حقا علی الله ان یدخله مدخله" (تاریخ خطیری چاپ‌یلین ۳۰۰/۷) در کلمات قصار نهج‌البلاغه (۳۷۴) در ضمن کلام مفصلی راجع به امر به معروف و نهی از منکر می‌فرماید: "و ما اعمال البر کلها والجهاد فی سبیل الله عند الامر بالمعروف والنهی عن المنکر الا کشفه فی بحر لجمی، و ان الامر بالمعروف والنهی عن المنکر لایقریان من اجل ولا ینقصان من رزق، و افضل من ذلك کله کلمه عدل عند امام جائر"، با اینکه جهاد فریضه بسیار مهم و با مشقتی است و آثار و برکات کارهای نیک بسیار زیاد می‌باشد، ولی چون جهاد امری موقت و مقطعی است به علاوه یکی از مصادیق امر به معروف و نهی از منکر می‌باشد و ادامه کارهای نیک نیز وابسته به انجام امر به معروف و نهی از منکر است، لذا این فریضه را که امری دائمی و همیشگی است از همه آنها مهمتر شمرده‌اند، به گونه‌ای که نسبت آنها را در مقایسه با این فریضه الهی نسبت آب دهلی در برابر دریای عمیق به حساب آورده‌اند.

و بالاخره امر به معروف و نهی از منکر علاوه بر وجوب فردی و مقطعی در موارد جزئی، نسبت به ساختار جامعه دینی و اخلاقی نیز واجب موکداست، و این امر میسر نیست مگر با تشکل و تحزب افراد مومن و آگاه و صالح و همبستگی آنان و تهیه مقدمات و وسائل لازمه همبستگی با شرایط زمان و مکان، و به حکم عقل تحصیل مقدمه واجب واجب است، خواه مسئولین بالای حکومت صالح باشند یا ناصالح، اگر صالح باشند احزاب متدین و قوی و علاقمند نیروی فعال و مردمی آنان خواهند بود، و اگر غیر صالح باشند احزاب در مقابل انحرافات و تعدیات آنان می‌ایستند، و حتی اگر در رأس حکومت مانند پیامبر خدا (ص) یا امیرالمومنین (ع) باشد باز همه جامعه و مسئولین، صالح نمی‌باشند و طبعاً نیازه نیروی متشکل متدین فعال وجود دارد، و در صدر اسلام نیز تا اندازه‌ای تشکلهای همبستگی عشیره‌ای و قبیله‌ای عربها یک نحو تحزب محسوب می‌شد، و اگر افراد خوب و صالح متشکل نشوند طبعاً صحنه اجتماع برای تسلط نیروهای فاسد و ناصالح خالی می‌شود و جامعه بفساد کشیده می‌شود.

امیرالمومنین (ع) پس از ضرورت خوردن در وصیت خود می‌فرماید: "لا تترکوا الامر بالمعروف والنهی عن المنکر فیولس علیکم شرارکم ثم تدعون فلا یتجاب لکم" (نهج‌البلاغه، نامه ۴۷) یعنی امر به معروف و نهی از منکر را ترک نکنید وگرنه طبعاً بدان شما بر شما مسلط می‌شوند، و هرچند هم دعا کنید مستجاب نخواهد شد. زیرا که مقصر خود شما هستید.

و در خطبه ۲۵ در اشاره به نیروهای معاویه می‌فرماید: "وانی والله لاظن ان هولاء القوم سیدالون منکم باجماعهم علی باطلهم و تفرقکم عن حقکم" می‌خواهند بفرمایند که در حقیقت عدلت و ملاک تسلط و قدرت، اجتماع و همبستگی است، پس اگر اهل حق هم بخواهند حق را در جامعه پیاده کنند باید تجمع کنند، وگرنه پیروزی و دولت از آن باطل خواهد بود. البته تحزب باید بر اساس ایندولوژی اسلامی و طرحهای پخته و عاقلانه، و با شرکت افراد علاقه‌مند و آگاه و دلسوز، و اهداف دینی و مردمی باشد، و باید به کیفیت افراد توجه کرد نه به کمیت، عضوگیری افراد زیاد کاری است پرهزینه و کم خاصیت، و چون امر به معروف و نهی از منکر واجب کفایی می‌باشد نه عینی، همین که افراد متخصص عاقل متدین و پرکار به اندازه کفایت و نیاز اقدام کردند طبعاً از عهده دیگران ساقط می‌شود، و آنان متصدی کارهای دیگر می‌شوند.

تعدد احزاب هم خوب بلکه لازم است، زیرا با رقابتهای عاقلانه و منطقی و تضارب افکار مختلف طرحها پختهتر و ملت نیز دلگرمتر و فعالتر می‌شوند.

و بر همه مسئولین متعهد و آگاه کشور است که راه را برای تشکل و تحزبهای صحیح بازگذارند بلکه تشویق نمایند، که این خورد موجب تقویت مسئولین در رسیدن به اهداف خدایی آنان می‌باشد، و جلوگیری از آن و سلب آزادیهای مشروع از افراد علاوه بر اینکه